

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ
  - 1.1 ความหมายของการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัย
  - 1.2 ความหมายสำคัญของการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัย
  - 1.3 แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัย
  - 1.4 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัย
  - 1.5 เพศกับความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย
  - 1.6 คำศัพท์ภาษาอังกฤษที่เด็กปฐมวัยควรเรียนรู้
  - 1.7 การวัดและการประเมินการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัย
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับคำคล้องจอง
  - 2.1 ความหมายของคำคล้องจอง
  - 2.2 ความสำคัญของคำคล้องจอง
  - 2.3 ประเภทของคำคล้องจอง
  - 2.4 รูปแบบการจัดกิจกรรมท่องคำคล้องจอง
  - 2.5 กระบวนการและขั้นตอนการจัดกิจกรรมท่องคำคล้องจองภาษาไทยประกอบคำศัพท์ภาษาอังกฤษสำหรับเด็กปฐมวัย
  - 2.6 แนวคิดเกี่ยวกับการสอนภาษาแบบธรรมชาติ
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 3.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 3.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ

ความหมายของการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัย

มีผู้กล่าวถึง ความหมายของการเรียนรู้คำศัพท์ของเด็กปฐมวัยไว้ดังนี้

โลแกนและโลแกน (Logan & Logan, 1974 อ้างถึงใน เยาวพา เดชะคุปต์, 2542) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้คำศัพท์ หมายถึง การเข้าใจถึงการใช้สัญลักษณ์หรือคำในการสื่อความหมายในโลกของผู้ใหญ่

ซีเฟลท์ (Sefeldt, 1986 อ้างถึงใน ธนากร ขำศรี, 2546) กล่าวว่า การเรียนรู้คำศัพท์ของเด็กปฐมวัย หมายถึง การที่เด็กเรียนรู้ว่าการผสมกันของเสียงทำให้เกิดความหมาย เด็กเริ่มเรียนรู้คำศัพท์ใหม่ ๆ จนกระทั่งถึงวัยก่อนประถมศึกษา เด็กจะเริ่มเข้าใจกฎของคำ

แม็คคาที (McCarthy, 1984 อ้างถึงใน สุชาติ กองกุล, 2548 : 21) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษว่า หมายถึง กระบวนการที่นักเรียนคนหนึ่งทำในระหว่างการอ่านเพื่อให้เข้าใจความหมายและการใช้ของคำศัพท์หนึ่ง

กู (Gu, 2003) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษไว้ว่า หมายถึง กระบวนการที่นักเรียนใช้เมื่อประสบกับคำศัพท์ภาษาอังกฤษใหม่ ๆ ที่ตนเองไม่รู้ความหมายของคำศัพท์นั้น นักเรียนบางคนอาจเดาความหมายของคำศัพท์นั้นจากบริบท บางคนอาจดูความหมายจากพจนานุกรม หรือบางคนอาจใช้การท่องจำ เพื่อให้เข้าใจความหมายและการใช้ของคำศัพท์นั้น ๆ

ฉลาธิป เจริญทอง (2550 : 5) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้คำศัพท์ของเด็กปฐมวัยว่า หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจหรือการสื่อความหมายของคำศัพท์ได้อย่างถูกต้อง

สรุปได้ว่าการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัย หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจของการผสมกันของเสียงโดยใช้สัญลักษณ์หรือคำในการสื่อความหมายของคำศัพท์ได้อย่างถูกต้อง ซึ่งคำศัพท์ต่าง ๆ นี้ เป็นหน่วยพื้นฐานทางภาษาที่สำคัญมาก เนื่องจากเป็นองค์ประกอบหลักในการเรียนรู้และฝึกฝนทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียนภาษา การรู้คำศัพท์กว้างขวางจะช่วยให้สามารถสื่อสารได้ดี เข้าใจเรื่องที่ผู้อื่นพูด และสามารถพูดให้ผู้อื่นเข้าใจได้เช่นกัน

ความสำคัญของการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัย

ในการเรียนรู้ภาษานั้น สิ่งที่มีประโยชน์อย่างหนึ่งสำหรับผู้เรียนก็คือ การเรียนรู้คำศัพท์ เพราะคำศัพท์ถือว่าเป็นพื้นฐานของการเรียนภาษา ซึ่งมีผู้กล่าวถึงความสำคัญของการเรียนรู้คำศัพท์ไว้ดังนี้

สตีวิช (Stewich, 1972 : 2 อ้างถึงใน ฉลาธิป เจริญทอง, 2550) กล่าวว่า ในการเรียนภาษานั้น การเรียนรู้คำศัพท์ของภาษาใหม่ถือว่าเป็นเรื่องสำคัญมาก ความสำเร็จในการเรียนภาษาต่างประเทศ

ส่วนหนึ่งนั้นขึ้นอยู่กับความสามารถในการใช้องค์ประกอบของภาษาซึ่งประกอบด้วย เสียง โครงสร้าง ไวยากรณ์และคำศัพท์ ซึ่งองค์ประกอบทั้งสามประการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจเรื่องที่ผู้อื่นพูด และสามารถพูดให้ผู้อื่นเข้าใจได้ คำศัพท์จึงนับเป็นหัวใจสำคัญอย่างหนึ่งในการเรียนภาษา โดยถือว่าผู้เรียนได้เรียนรู้ภาษาต่างประเทศก็ต่อเมื่อ

1. ได้เรียนรู้ระบบเสียง คือสามารถพูดได้ดีและสามารถเข้าใจได้
2. ได้เรียนรู้และสามารถใช้ไวยากรณ์ของภาษานั้นๆได้
3. ได้เรียนรู้คำศัพท์จำนวนมากพอสมควรและสามารถนำมาใช้ได้

กาเดสซซี่ (Ghadessy, 1979 : 24 อ้างถึงใน ฌลาธิป เหริยญทอง, 2550) ให้ความเห็นว่าการสอนคำศัพท์มีความสำคัญยิ่งกว่าการสอนโครงสร้างทางไวยากรณ์ เพราะคำศัพท์เป็นพื้นฐานของการเรียนภาษา หากผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์ ก็สามารถนำคำศัพท์มาสร้างเป็นหน่วยที่ใหญ่ขึ้น เช่น วลี ประโยคเรียงความแต่หากไม่เข้าใจคำศัพท์ ก็ไม่สามารถเข้าใจหน่วยทางภาษาที่ใหญ่กว่าได้เลย ในบรรดาองค์ประกอบทั้งหลายของภาษา “คำ” เป็นสิ่งที่เรารู้จักมากที่สุด ภาษา ก็คือ การนำคำมารวมกัน (A language is a collection of word) นั่นเอง

วรรณพร ศิลาวา (2538 : 15 อ้างถึงใน ฌลาธิป เหริยญทอง, 2550) ให้ความเห็นว่าคำศัพท์เป็นหน่วยพื้นฐานทางภาษา ซึ่งผู้เรียนจะต้องเรียนรู้เป็นอันดับแรก เพราะคำศัพท์เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการเรียนรู้ และฝึกฝนทักษะการฟัง พูด อ่านและเขียนภาษา

พิตรวัลย์ โกวิทวาทิ (ม.ป.ป.) กล่าวว่า คำศัพท์มีความสำคัญมากในการเรียนภาษาแก่นักเรียน คนใดมีพัฒนาการทางภาษาดีตั้งแต่เด็ก คือ รู้ศัพท์มากพอเหมาะกับวัยของตนสามารถนำคำศัพท์ไปใช้อย่างถูกต้อง จะเข้าใจความคิดของคนอื่นและสิ่งแวดล้อมจนสามารถสื่อความหมายได้หรือแสดงความต้องการของตนให้ผู้อื่นเข้าใจด้วย

ศิริวรรณ โสภิตภักดีพงษ์ (2544 : 8) กล่าวว่า คำศัพท์เป็นหน่วยพื้นฐานทางภาษา ซึ่งผู้เรียนต้องรู้เป็นอันดับแรกเพราะคำศัพท์เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการเรียนทักษะฟัง พูด อ่าน และเขียนภาษา ดังนั้นการเรียนคำศัพท์จึงมีความสำคัญต่อการเรียนภาษามาก

การเรียนการสอนภาษาโดยเฉพาะภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ (Foreign language) ครูผู้สอนจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการสอนเนื้อหาภาษาอังกฤษ มีครูหลายคนที่มีความรู้ ความสามารถในด้านของเนื้อหาเป็นอย่างดีแต่ขาดเทคนิควิธีที่จะนำเสนอเนื้อหา นั้น หรือมีวิธีการแต่ขาดจุดสนใจ ขาดจุดเร้า ไม่มีการวางแผนที่ดีพอเหล่านี้ เป็นต้น ก็จะเป็นผลทำให้การเรียนการสอนของครูคนนั้นดำเนินไปได้ไม่ดีนัก ด้วยเหตุนี้ครูผู้สอนจึงควรเพิ่มสมรรถภาพของตนเองทางด้านวิธีการสอน ศึกษาวิธีการสอน ศึกษาวิธีการแนวคิดอย่างตามแนววิธีการสอนภาษาที่เปลี่ยนแปลงไป หรือแม้แต่วิธีการด้านวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน

ก็มีการเปลี่ยนแปลงไปเช่นกัน ครูผู้สอนจึงควรตระหนักในเรื่องเหล่านี้ โดยพร้อมที่จะประยุกต์บทเรียนให้เข้ากับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวผู้เรียนนั้นด้วย องค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญคือ กระบวนการเรียนรู้ ซึ่ง R.M. Gagne (อ้างถึงใน สวัสดิ์นาเฟื่องฟู, 2553 : 21-22) อธิบายขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้ดังนี้

1. ขั้นสร้างความรู้ ความเข้าใจ (Apprehension) ผู้เรียนต้องใช้ความสนใจ ใส่ใจรับรู้สิ่งต่าง ๆ จากสถานการณ์สิ่งเร้าผ่านประสาทสัมผัสและแปลความหมายของสิ่งที่รับรู้ นั้น ๆ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถและประสบการณ์เดิมของแต่ละบุคคล
2. ขั้นการเรียนรู้หรือขั้นรับเอาไว้ (Acquisition) ในขั้นนี้จะเกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบประสาท เกิดเป็นความสามารถอย่างใหม่ขึ้น
3. ขั้นเก็บเอาไว้ในความทรงจำ (Storage) ระยะนี้สิ่งที่รับเอาไว้จะถูกเก็บไว้ในส่วนของความจำในสมองระยะเวลาของการเก็บเอาไว้แตกต่างกันแล้วแต่บุคคลสถานการณ์และสิ่งแวดล้อม
4. ขั้นรื้อฟื้น (Retrieval) เป็นขั้นที่นำเอาสิ่งที่เรียนรู้เก็บไว้ในส่วนความจำของสมองออกมาใช้ ซึ่งจะแสดงออกมาในรูปของพฤติกรรม หรือการกระทำที่สังเกตได้หรือวัดได้โดยบุคคลอื่น การรื้อฟื้นนี้อาจออกมาโดยพฤติกรรมที่อ้างอิงหรือพาพิงไปถึงการใช้ความสามารถของสติปัญญา เช่น การคิดแก้ปัญหา วิเคราะห์สถานการณ์ และการประเมินค่าสิ่งต่าง ๆ เป็นต้น

จากที่กล่าวมาทั้งหมดสรุปได้ว่า คำศัพท์เป็นหน่วยพื้นฐานทางภาษาที่สำคัญมาก เพราะเป็นองค์ประกอบหลักในการเรียนรู้และฝึกฝนทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียนภาษา การรู้คำศัพท์กว้างขวางจะช่วยให้สามารถสื่อสารได้ดี เข้าใจเรื่องที่ผู้อื่นพูด และสามารถพูดให้ผู้อื่นเข้าใจได้เช่นกัน

แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัย

นิตยา ประพุดติกิจ (2542) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้ภาษานั้น จะมีลักษณะเหมือนกันในทุก ๆ คน และมีลักษณะเป็นสากลด้วย นั่นคือ เด็กทุกคนไม่ว่าจะอยู่ในวัฒนธรรมใด จะมีรูปแบบในการเรียนรู้ภาษาเหมือนกัน

เด็กปกติทุกคนสามารถเรียนรู้ภาษาในสังคมของตนเอง แต่ในขณะที่เด็กยังเล็กจะมีข้อจำกัดในความสามารถทางสมอง ทำให้ไม่สามารถใช้ภาษาได้ตามต้องการ แต่เมื่อเด็กมีอายุ 3-4 ขวบก็สามารถเรียนความซับซ้อนของประโยคในภาษาของตนได้แล้ว ดูเหมือนว่าเด็กจะเรียนรู้กฎของภาษาจากภาษาพูดที่ตนได้ยิน และประโยคที่เด็กพูดจะเป็นประโยคที่เด็กสร้างขึ้นมามากกว่าการเลียนแบบการเรียนรู้ภาษาของเด็กนั้น เด็กจะเรียนรู้จากการได้ฟังคนพูดและตนเองได้อยู่ในสถานการณ์นั้นๆ ด้วย แต่ก็พยายามทำความเข้าใจในสิ่งที่ตนได้ยิน และพยายามแสดงออกถึงความต้องการของเขาด้วย

มีบางคนเข้าใจว่าถ้าเด็กได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีคนพูดมาก ๆ จะช่วยให้เด็กเรียนภาษาพูดได้เร็วและมากขึ้น ซึ่งความเชื่อนี้ก็อาจจะถูก ถ้าหากคนเหล่านี้พูดคุยกับเด็กอย่างมีความหมายและ

สอดคล้องกับพฤติกรรมในขณะนั้น แต่ถ้าหากผู้ใหญ่พูดกันเฉพาะกับผู้ใหญ่วัยเดียวกัน ก็หาประโยชน์อันใดต่อเด็กไม่ เปรียบได้กับการเอาเด็กไปไว้ในห้องห้องหนึ่งแล้วเปิดโทรทัศน์ให้ดู ไม่ว่าจะนานสักเท่าไร เด็กก็ยังไม่สามารถเรียนรู้ภาษาได้

ดังนั้นเด็กเรียนรู้ภาษาพูด จากการได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่มีคนพูด จึงไม่ถูกต้องนัก เนื่องจากการเรียนรู้ภาษาพูดของเด็ก เกิดจากการที่เด็กได้มีส่วนร่วมในการพูดกับผู้อื่น และได้รับการปฏิบัติเหมือนกับเด็กเป็นบุคคลหนึ่งที่เข้าใจภาษาที่ผู้อื่นพูดด้วย (ต้องมีลักษณะง่าย สั้น และสื่อความหมายตามสถานการณ์)

ในทำนองเดียวกัน ถ้าหากเราต้องการให้เด็กเรียนรู้ภาษาเขียน ก็สามารถทำได้เช่นเดียวกับวิธีการเรียนรู้ภาษาของเด็ก นั่นคือ นอกจากจะให้เด็กได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีตัวหนังสือแล้ว ยังจะต้องมีผู้ใหญ่อ่านหนังสือให้ฟัง และปฏิบัติต่อเด็กเหมือนกับเด็กเป็นบุคคลหนึ่งที่เข้าใจภาษาเขียน

ดังนั้นการเรียนรู้ภาษาของเด็กจะเป็นไปอย่างสมบูรณ์ถ้าหากมีการส่งเสริมทั้งด้าน การฟัง พูด อ่าน และเขียนไปพร้อม ๆ กัน เป็นไปแบบธรรมชาติอย่างค่อยเป็นค่อยไปเหมือนน้ำซึม บ่อทราย

ถ้าหากจะนำทฤษฎีการเรียนรู้ภาษาของเด็กมาอธิบายวิธีการเรียนรู้ภาษาของเด็ก สามารถกล่าวได้ว่า เด็กมีวิธีการเรียนรู้ภาษาจากหลายปัจจัยด้วยกันคือ

1. เด็กมีกลไกการเรียนรู้ระบบของภาษามาตั้งแต่กำเนิด ซึ่งทอมสกีเรียกว่า LAD ทำให้เด็กสามารถแยกเสียงต่างๆ ได้ รู้ว่าภาษาแบบไหนใช้ได้หรือใช้ไม่ได้ และรู้จักใช้ภาษาเพื่อความสะดวกของตนเอง เราจึงเห็นว่าเด็กสามารถพูดถูกหลักไวยากรณ์ โดยไม่ต้องมีการสอนโดยตรง เด็กสามารถสร้างประโยคใหม่ๆ ขึ้นมาใช้ อีกทั้งยังเข้าใจประโยคใหม่ๆ ของผู้อื่นโดยไม่ต้องมีใครมาสอน สรุปได้ว่ามนุษย์มีกลไกในการเรียนรู้ภาษาอยู่ในสมองทุกคน เป็นสิ่งที่ติดตัวมาแต่เกิดซึ่งอาจเรียกได้ว่าเป็นสัญชาตญาณ

2. เด็กได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีการส่งเสริมการเรียนรู้ภาษา ถึงแม้ว่าเด็กจะมีความสามารถที่จะเรียนรู้ภาษาแต่เกิดก็ตาม แต่ความสามารถนี้มีอาจแสดงให้เห็นปรากฏได้ ถ้าหากเด็กมิได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีบุคคลรอบข้างพูดคุยกับเด็กอย่างมีความหมาย ดังนั้น การอยู่ในสภาพแวดล้อมทางภาษา จะช่วยกระตุ้นให้เด็กได้เห็น ได้ยินแบบอย่างของภาษา (Modeling) และได้เลียนแบบภาษา อีกทั้งได้เรียนรู้ระบบเสียง ระบบคำ ระบบประโยค และความหมาย ดังนั้นสภาพแวดล้อมทางภาษาจึงถือว่ามีความสำคัญอย่างที่จะช่วยให้เด็กเรียนรู้ภาษาได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

3. เด็กได้รับการเสริมแรง (Reinforced) หลังจากใช้ภาษาแล้ว ตามทฤษฎีการเรียนรู้ภาษาของกลุ่มพฤติกรรมนิยม สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างดี เพื่อให้การแสดงออกทางภาษาของเด็กเกิดบ่อยขึ้น และเป็นพฤติกรรมที่คงทนถาวรต่อไป การเสริมแรงสามารถกระทำได้หลายอย่าง เช่น ชมเชย กอด จูบ ลูบไล้ สำหรับการชมเชยนั้นจะต้องเป็นไปอย่างแท้จริง และมีความจริงใจ เลือกชม

ในสิ่งที่เป็จริง จึงจะทำให้เด็กเชื่อถือ ศรัทธา และมีความมั่นใจที่จะเลือกใช้ภาษาที่ถูกต้อง และใช้ได้
อย่างกว้างขวางต่อไป

นิตยา ประพฤติกิจ (2542) ได้กล่าวว่า นักภาษาศาสตร์เชิงจิตวิทยา นักจิตวิทยาและ
นักการศึกษา มีความเชื่อว่า การที่เด็กจะเรียนรู้ภาษาได้นั้นจะต้องมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้คือ

1. โครงสร้างทางสมอง มนุษย์มีความสามารถในการเรียนรู้ภาษา เนื่องจากมีโครงสร้าง
ทางสมองที่ไม่เหมือนกับสัตว์ ถึงแม้ว่าสัตว์บางชนิด เช่น สุนัข ลิง นกบางชนิดจะสามารถเรียนรู้
ภาษาได้ แต่ก็จำกัดอยู่เพียงระดับหนึ่งเท่านั้น คือ สามารถรับรู้ และเข้าใจการสอนจากคนได้ แต่ไม่สามารถ
พูดออกมาได้ เพราะสมองของสัตว์ไม่สามารถสั่งการให้เปล่งเสียงออกมาเช่นคน

ความสามารถในการเรียนภาษาของมนุษย์นั้น ขึ้นอยู่กับการทำงานของระบบประสาท
ส่วนกลาง และวุฒิภาวะทางสมองกระบวนการทางภาษาเกิดขึ้นในบริเวณที่เรียกว่า “บริเวณภาษา”
(Speech areas) ซึ่งเชื่อกันว่าอยู่ในสมองข้างใดข้างหนึ่งที่ทำหน้าที่ทางภาษา ถึงแม้ว่ายังไม่มีหลักฐาน
ยืนยันว่าส่วนที่ทำงานด้านภาษาอยู่ในสมองซีกซ้ายหรือสมองซีกขวา แต่ก็เชื่อกันว่าคนที่ถนัดขวา
จะมีการทำงานด้านภาษาในสมองซีกซ้าย ส่วนคนที่ถนัดซ้ายจะมีการทำงานด้านภาษาในสมองซีกขวา

นอกจากนี้ยังเชื่อว่า สมองส่วนบนซึ่งแบ่งเป็นสมองซีกซ้ายและสมองซีกขวานั้น
มีหน้าที่ต่างกัน กล่าวคือ สมองซีกซ้ายควบคุมการทำงานด้านขวาของร่างกาย ส่วนสมองซีกขวาควบคุม
การทำงานด้านซ้ายของร่างกาย ส่วนสมองซีกซ้ายนั้นนอกจากควบคุมการทำงานทางด้านขวาของ
ร่างกายแล้วยังเป็นที่เกิดของบริเวณภาษา (Speech areas) อีกด้วย ซึ่งกำหนดการทำงานเกี่ยวกับการเคลื่อนไหว
อวัยวะในการพูด การตีความ และการทำความเข้าใจภาษา

ในช่วงวัยเด็กนั้น ความถนัดด้านใดด้านหนึ่ง (Lateralization) เช่น ถนัดมือขวาหรือ
ถนัดมือซ้าย ถนัดฟังด้วยหูซ้ายหรือหูขวายังไม่สมบูรณ์ เนื่องจากสมองของเด็กยังยืดหยุ่นได้ดีทำให้
การจัดตำแหน่งคงที่ (Localization) ของสมองในด้านที่สัมพันธ์กับภาษายังไม่สมบูรณ์ อาจทำให้เกิด
การโยกย้ายการทำงานทางด้านภาษาไปยังสมองด้านใดด้านหนึ่งได้ (Shift of Dominance) เช่น
เด็กที่ได้รับอุบัติเหตุกระทบกระเทือนที่สมองซีกซ้ายในบริเวณที่สัมพันธ์กับภาษา ซึ่งอาจทำให้เด็กคนนี้
ขาดทักษะทางภาษา (Aphasia) ไปชั่วระยะหนึ่งได้ แต่อย่างไรก็ตามเนื่องจากสมองเด็กจะมีลักษณะ
ยืดหยุ่น สมองซีกขวาจึงต้องทำงานด้านภาษาแทนสมองซีกซ้ายนั้นคือเกิด Shift of Dominance ขึ้น เด็กจึง
สามารถเรียนรู้ภาษาได้ใหม่โดยอาศัยการทำงานของสมองซีกขวาดำเนินการเองเราจึงไม่พบว่าเด็กมีลักษณะ
ที่เรียกว่า “ขาดทักษะทางภาษา” แต่จะพบลักษณะการขาดทักษะทางภาษาในวัยผู้ใหญ่และวัยรุ่น

สมองเป็นส่วนสำคัญต่อการเรียนรู้ภาษาของเด็กซึ่งเด็กแต่ละคนจะมีลักษณะพัฒนาการ
ทางสมองแตกต่างกัน แต่การทำงานภายในสมองของเด็กปกติเกี่ยวกับการเรียนรู้และเข้าใจภาษาก็คือ
เมื่อเด็กเริ่มรู้จักและใช้ถ้อยคำต่าง ๆ นั้น เด็กจะต้องพยายามบันทึกลักษณะคำ และความคิดรวบยอด

เกี่ยวกับคำนั้น ๆ ไว้ในสมอง เช่น ทุกครั้งที่แม่ป้อนนม แม่พูดว่า “ห่มๆ นม” เด็กจะพยายามเข้าใจความหมายของถ้อยคำนี้ “สาร” ของถ้อยคำนี้จะถูกบันทึกลงไว้ในสมองครั้งแล้วครั้งเล่า จนในที่สุดเด็กก็จะเกิดความคิดสรุปเกี่ยวกับถ้อยคำนั้น ๆ ก่อให้เกิดเป็นความจำทำให้เด็กเข้าใจคำนั้นทันทีที่ได้ยิน

เมื่อเด็กมีความเข้าใจแล้ว ย่อมต้องการแสดงออกโดยการพูด จากการศึกษาของ พินทิพย์ ทวยเจริญ (2540 อ้างถึงใน นิติยา ประพฤติกิจ, 2542) พบว่า เด็กอายุ 2 ขวบ เมื่อได้ยินผู้ใหญ่พูดว่า “ออกไปเที่ยว” เด็กสามารถเข้าใจถ้อยคำนี้ตามกระบวนการทำงานของสมอง แต่เด็กออกเสียงคำว่า “ออก” เป็น “เอะ” เพื่อสื่อความหมายตรงความที่ผู้ใหญ่ใช้และค่อย ๆ พัฒนาการพูดให้ชัดเจนขึ้นตามวัย

2. ระดับสติปัญญา พัฒนาการทางภาษาสัมพันธ์กับพัฒนาการทางสติปัญญา ดังที่ปรากฏได้ชัดว่า เชื่อกันว่าเด็กที่มีความพร้อมทางด้านสติปัญญาจะสามารถรับรู้ได้เร็วทำให้จำแนกเสียงภาพและตัวหนังสือได้เร็วซึ่งจะส่งผลให้เด็กอ่าน และใช้ภาษาได้เร็ว เด็กที่มีระดับสติปัญญาดีย่อมใช้ภาษาได้ดีตามไปด้วย เพราะคนที่มีสติปัญญาดีจะสามารถคิดอย่างมีเหตุผล สามารถจดจำได้ดี ตลอดจนใช้ภาษาที่มีความยากซับซ้อนได้

การใช้ภาษาของเด็กเป็นการช่วยขยายความเข้าใจและช่วยขยายโครงสร้างทางสติปัญญา ซึ่งเป็นการช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ด้วยเหตุนี้การใช้ภาษาของเด็กจึงเป็นการบ่งบอกระดับสติปัญญาได้อย่างหนึ่ง

3. ประสาทหูและตา การที่เด็กบางคนพูดไม่ได้ อาจมีสาเหตุมาจากหูหนวกตั้งแต่กำเนิด ทำให้ไม่ได้ยินเสียง จึงไม่มีโอกาสเลียนแบบและหาความหมายจากการได้ฟัง เด็กที่ประสาทหูไม่ดีจะออกเสียงได้เพียงขึ้นเล่นเสียง (Babbling) เท่านั้น ไม่สามารถสื่อความหมายการพูดให้คนอื่นเข้าใจได้

การที่เด็กไม่พูดเมื่อมีอายุ 2 ขวบแล้วถือว่าเป็นสิ่งผิดปกติ เนื่องจากเด็กวัย 1 ขวบจะสามารถออกเสียงเป็นคำได้ 2-3 คำแล้ว ดังนั้นพ่อแม่จึงควรพาเด็กไปให้แพทย์ตรวจประสาทหูและตาเพื่อรับการช่วยเหลือและแก้ไขเสียตั้งแต่เนิ่น ๆ

สำหรับอาการที่แสดงให้เห็นว่า เด็กมีประสาทตาหรือสายตาบกพร่อง ได้แก่ การกระพริบตาถี่ ๆ เพ่งหรือจ้องดูตัวหนังสือติดตาหรือห่างตาจนเกินไป หรือสายตาไม่จ้องจับที่สิ่งหนึ่งสิ่งใดเลย อาการเหล่านี้จะเตือนให้ผู้ปกครองเกิดความสงสัยและต้องพาเด็กไปรับการตรวจทางด้านการได้ยินและการเห็นจากแพทย์เพื่อเข้ารับการรักษาหรือใช้อุปกรณ์ช่วยเหลือในการฟังและการดูต่อไป

4. อวัยวะในการพูด อวัยวะที่ช่วยในการออกเสียง ได้แก่ กล่องเสียง ลิ้น ฟัน ริมฝีปาก ปุ่มเหงือก เพดานปาก และโพรงจมูก เด็กที่มีอวัยวะในการพูดบกพร่อง ย่อมมีปัญหาในการพูด เช่น เด็กที่ไม่มีฟันซี่หน้าหรือฟันหกรอก จะไม่สามารถออกเสียงคำที่มีเสียงสอดแทรกไรฟันได้ เด็กที่ปากแหว่ง จะไม่สามารถออกเสียงคำที่ต้องใช้ริมฝีปากกักกันลมไว้ก่อนเปล่งเสียง เด็กที่ลิ้นใหญ่คับปาก จะออกเสียง

คำได้ไม่ชัดเจน (มักเกิดในเด็กประเภท Down syndrome) เด็กที่มีเพดานโหว่หรือโพรงจมูกอักเสบหรือพิการก็จะไม่สามารถออกเสียงคำต่างๆ ได้อย่างชัดเจน

5. สุขภาพจิต เด็กที่มีปัญหาทางอารมณ์ เนื่องจากมีได้ออยู่กับบิดามารดา และผู้เลี้ยงดูมิได้ให้ความรัก ความอบอุ่นอย่างพอเพียง เช่น เด็กที่อยู่ตามสถานเลี้ยงเด็ก ซึ่งมีเด็กเป็นจำนวนมาก เด็กจะไม่ได้ได้รับความสนใจและความอบอุ่นจากผู้ดูแลทำให้เด็กร้องไห้แง ไม่กล้าเข้าหาผู้คนที่ทำให้พัฒนาการทางภาษาเป็นไปช้ากว่าปกติ หรือแม้แต่เด็กที่อยู่กับพ่อแม่ หรือผู้เลี้ยงดู แต่บิบบ้างกับคหีเด็กก็อาจมีผลให้เด็กเก็บกดไม่ยอมพูดถึงแม้ว่ามีอายุ 2-3 ขวบ แล้วก็ตาม เด็กเหล่านี้จะเริ่มพูดก็ต่อเมื่อบุคคลรอบข้างให้กำลังใจเมื่อเด็กพูด ให้ความรัก ความเอาใจใส่และที่สำคัญคือไม่บิบบ้างกับเด็ก

6. สุขภาพกาย เด็กที่มีสุขภาพกายไม่ดี เจ็บป่วยอยู่เสมอ ๆ เช่น เป็นหวัด มีไข้ ท้องเสีย หรือมีโรคประจำตัวอื่น ๆ จะส่งผลให้เด็กขาดพลังกายและใจ ขาดโอกาสที่จะพบปะกับผู้อื่น หรือแม้แต่พูดกับผู้เลี้ยงดู ทำให้พัฒนาการทางภาษาของเด็กเป็นไปช้ากว่าปกติ ส่วนเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูอย่างอบอุ่น ได้กินอิ่ม นอนหลับ ขับถ่ายปกติ ป่วยไข้ได้รักษา ย่อมทำให้เด็กมีทั้งสุขภาพกายดีและจิตใจดีตามไปด้วย พัฒนาการทางด้านต่าง ๆ ก็จะดำเนินไปอย่างปกติ หรือเร็วกว่าปกติได้

7. สภาพแวดล้อม เด็กที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่กระตุ้นให้เด็กพูด จะช่วยให้เด็กพัฒนาการทางภาษาได้เร็วกว่าปกติ สภาพแวดล้อมเช่นนี้ ได้แก่ การมีบุคคลรอบข้างพูดคุยกับเด็กอย่างสื่อความหมาย พูดคุยกับเด็กด้วยเสียงที่ชัดเจน ช้า ๆ และเหมาะสมกับวัยของเด็ก ให้การเสริมแรงเมื่อเด็กแสดงออกทางภาษา มีคนอ่านหนังสือให้ฟังเป็นประจำ มีหนังสือนิทาน สื่อการอ่านหรือการเขียนไว้ให้เด็กหยิบอ่าน และใช้ได้อย่างสะดวก สภาพแวดล้อมเหล่านี้ล้วนมีอิทธิพลต่อการพัฒนาการทางภาษาของเด็กทั้งสิ้น

ภาษาเป็นการใช้คำศัพท์และไวยากรณ์เพื่อการสื่อความหมายในรูปแบบการพูด การเขียน หรือภาษาสัญลักษณ์ การใช้ภาษาของเด็กปฐมวัยเป็นการสื่อด้วยภาษาสัญลักษณ์มากกว่าการพูดหรือเขียน เด็กมีภาษาและวิธีการของเด็ก รูปแบบที่เด็กแสดงออกมาที่สุด คือ ศิลปะ การเคลื่อนไหว ร่างกาย ดนตรี การพูด และตามด้วยกรเขียน การเรียนรู้ภาษาของเด็กเป็นแรงขับเคลื่อน (Drive) ภายในตน ประสานกับปฏิสัมพันธ์ (Interaction) กับบุคคลภายนอกและสิ่งแวดล้อมที่ต่อเนื่องกัน ดังนั้นในการสอนภาษาเด็กต้องเริ่มจากสิ่งที่เด็กสามารถสื่อได้มากที่สุดก่อน เด็กจึงจะสามารถพัฒนาทักษะภาษาได้ตามลำดับ

สิ่งที่สำคัญที่ต้องนำมาใช้เป็นหลักในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาภาษาให้กับเด็ก คือ พัฒนาการของเด็ก ซึ่งมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ภาษาของเด็กดังนี้

1. พัฒนาการทางด้านร่างกาย ได้แก่ ความสามารถในการพูด การฟัง ซึ่งหมายถึงความสามารถของการได้ยิน การบอกซ้ายขวา การให้เด็กแสดงออกของท่าทางตามคำศัพท์ เป็นต้น

2. พัฒนาการทางสังคม การให้เด็กพูด เด็กเล่าหรือตอบคำถาม ในการสร้างความกล้าของเด็กในการมีปฏิสัมพันธ์ แต่ถ้าเด็กพูดน้อยจะมีปัญหา

3. พัฒนาทางอารมณ์ มีผลต่อเด็กทั้งทางด้านบวกและด้านลบ โดยเฉพาะเด็กที่ขาดความมั่นใจ เด็กควรได้แสดงความสามารถทางภาษาที่เด็กอิสระที่สุด คือ การวาดภาพ คนตรี

4. พัฒนาทางปัญญา สมอเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาทางภาษาและปัญญา การได้พูดได้แสดงออกเป็นการฝึกการรับรู้และพัฒนาทางภาษา กิจกรรมทางภาษาที่จัดให้กับเด็กต้องเป็นกิจกรรมที่กระตุ้นให้เด็กเกิดมโนทัศน์ของคำ ฝึกการใช้เสียง การพูด การแต่งประโยค การตอบคำถามและการเล่าเรื่อง

กิจกรรมการเรียนรู้ภาษาของเด็กจะต้องมีหลากหลายและกระตุ้นให้เด็กได้เรียนรู้และพัฒนาภาษาได้โดยตรง เช่น

1. กิจกรรมรักการอ่าน สร้างเสริมนิสัยรักการอ่านหนังสือและการใช้หนังสือ
2. กิจกรรมเล่าเรื่อง
3. กิจกรรมวาดภาพเป็นเรื่อง
4. กิจกรรมนิทานบทบาทสมมติ
5. กิจกรรมการฟัง เช่น ปฏิบัติตามคำสั่ง ชาย-ขวา
6. กิจกรรมสนทนา
7. กิจกรรมการเขียน
8. กิจกรรมบอกชื่อ
9. กิจกรรมเรียงตัวพยัญชนะ
10. กิจกรรมหนังสือเล่มน้อยของฉัน

การศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการได้มาซึ่งภาษาทำให้เราทราบว่า เด็กได้มาซึ่งภาษาหรือเกิดภาษาขึ้นใช้จากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นผู้ปกครอง ผู้ใหญ่คนอื่น ๆ หรือแม้กระทั่งเด็กที่อยู่ในวัยเดียวกัน ด้วยเหตุนี้ เด็กที่เกิดมาท่ามกลางครอบครัวหรือสิ่งแวดล้อมที่พูดภาษาในลักษณะหนึ่ง ย่อมรับรู้และใช้ภาษาในลักษณะเดียวกันกับบุคคลรอบข้าง ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เกิดสมมติฐานว่าเด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายภาษาในขณะเดียวกัน ตราบเท่าที่พวกเขายังมีปฏิสัมพันธ์ด้วยการสื่อสารกับเจ้าของภาษา การทำให้เด็กได้มาซึ่งภาษาอย่างรวดเร็ว นั้น จากการวิจัยพบว่า ควรใช้การสนทนาของผู้ปกครองกับเด็กหรือ “Baby Talk” ซึ่งหมายถึง การใช้คำศัพท์ง่าย ๆ และนำมาเรียบเรียงเป็นประโยคที่ไม่เคร่งครัดไวยากรณ์ ทั้งนี้การพูดซ้ำ การให้เด็กสังเกตและจดจำเสียง จะทำให้เด็กทราบความหมายของเสียง ซึ่งพวกเขาจะค่อย ๆ สร้างมโนทัศน์เกี่ยวกับวัตถุ สิ่งของหรือสภาพนามธรรม ตลอดจนเกิดมโนทัศน์เกี่ยวกับกระบวนการอื่นๆ ต่อไป (Bimer, 2010)

การศึกษาของนักจิตวิทยาพบว่า ทารกแรกเกิดถึง 2 ปี จะเรียนรู้ความหมายของสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวได้จากประสาทสัมผัส ดังนั้นความรู้ที่เด็กสร้างขึ้นในระยะนี้ จึงเป็นความรู้จากประสบการณ์ตรง หรือเป็นประสบการณ์ที่เกิดจากการลงมือปฏิบัติ กล่าวคือ เด็กได้สัมผัสจับต้อง ได้ลิ้มรสชิม ได้ฟังเห็นเล่นสนุก อย่างไรก็ตามความรู้หรือประสบการณ์นั้นจะอยู่ในการรับรู้ของพวกเขาเพียงระยะสั้น ๆ หรือไม่มีการจัดเก็บอยู่ในรูปของข้อมูลที่เป็นสัญลักษณ์ เพราะพวกเขายังไม่มีพัฒนาการเรื่องภาษา แต่เมื่อเด็กมีอายุได้ 2 ปีไปแล้ว ก็จะเป็นช่วงที่เริ่มพูดได้และสามารถใช้สัญลักษณ์นามธรรมในการสร้างมโนทัศน์และชุดความคิดต่าง ๆ (Slavin, 2003 : 68) การพูดหรือ การสื่อสารของเด็กในระยะนี้จึงถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่พวกเขาจะได้มาซึ่งภาษาแม่

การได้มาซึ่งภาษาประกอบด้วยคุณลักษณะที่สำคัญ ได้แก่ การได้มาซึ่งภาษาพูด (Oral Language) และการได้มาซึ่งภาษาเขียนในการสื่อสาร (Written Communication) โดยทั่วไปเด็กอายุประมาณ 3 ปี จะมีความพร้อมในการพูดหรือมีความสามารถสื่อสารโดยใช้ถ้อยคำ (Verbal Abilities) แล้วและเมื่อถึงช่วงท้ายของการเรียนปฐมวัยหรืออนุบาล ผู้เรียนจะสามารถสร้างประโยคในการพูดสื่อสารได้สมบูรณ์ใกล้เคียงกับผู้ใหญ่ แม้ว่าในความเป็นจริงแล้ว อัตรานี้อาจจะแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล แต่โดยเฉลี่ยแล้วพบว่า เด็กจะมีพัฒนาการเรื่องการใช้ภาษาในอัตราที่ใกล้เคียงกัน กล่าวคือ เด็กอายุ 1 ปี สามารถที่เข้าใจและใช้คำ 1 พยางค์หรือ 1 คำ เช่น “พ่อ” “แม่” “กิน” เพราะคำเหล่านี้จะเป็นคำที่แสดงถึงสิ่งที่สำคัญต่อพวกเขามากที่สุด และเมื่ออายุได้ราว 2 ปี เด็กก็จะเรียนรู้ที่จะนำคำสองคำมาเรียงต่อกันในลักษณะกลุ่มคำสั้นๆ เช่น “ไป-นอน” “นม-อีก” “กิน-นม” และเมื่ออายุได้ประมาณ 3 ปี ดังที่ได้กล่าวแล้วเด็กก็จะสามารถพูดข้อความหรือประโยคที่ยาวขึ้น เนื่องจากมีความรู้เกี่ยวกับความหมายของคำที่ระบุถึงสิ่งต่างๆ มากขึ้น นอกจากนี้ จากการสื่อสารกับคนรอบข้าง โดยเฉพาะบิดามารดาหรือผู้ปกครอง ก็จะทำให้เด็กเริ่มเรียนรู้กฎไวยากรณ์ของภาษาแม่ (Grammatical Rules of Language) ไปโดยอัตโนมัติด้วยเช่นกัน

สำหรับการได้มาซึ่งภาษาพูด (Oral/Spoken Language) นั้น ไม่ได้หมายถึงแต่เฉพาะการเรียนรู้ความหมายของถ้อยคำแต่เพียงอย่างเดียว แต่ยังรวมถึงการเรียนรู้กฎหรือวิธีการประกอบคำ การเรียบเรียงคำและการสร้างประโยคอีกด้วย สำหรับในภาษาอังกฤษ Berko (1985 อ้างถึงใน Slavin, 2003 : 69) ได้ทำการทดลองด้วยการให้เด็กปฐมวัยดูภาพนกสมมติที่ชื่อว่า “Wug” 2 ตัว จากนั้นถามนักเรียนว่า “They are two...” ซึ่งเด็กก็สามารถตอบได้ว่า “Wugs” การเติม s ทำตามดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าเด็กเรียนรู้กฎไวยากรณ์เกี่ยวกับการใช้คำพหูพจน์ ส่วนในภาษาไทยก็เช่น เด็กปฐมวัยสามารถใช้เรียงคำนาม กริยาและคำวิเศษณ์แสดงการถามแบบง่ายๆ เช่น “แม่เหนื่อยไหม” หรือ “กินนมไร” เป็นต้น ประโยคในลักษณะดังกล่าวเป็นประโยคสั้นๆ ที่ประกอบด้วยคำประมาณ 2-3 คำ ซึ่งเรียงตามกฎไวยากรณ์ที่ถูกต้อง และผู้ใช้ภาษาสามารถที่จะเข้าใจได้ตรงกัน ในภาษาอังกฤษ

เด็กในช่วงปฐมวัยอาจจะยังไม่เข้าใจกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการใช้ “a” “the” ทำให้เด็กพูดโดยไม่ใช้ article เหล่านี้ เช่นเดียวกับเด็กไทยที่จะเห็นขวดน้ำอยู่บนโต๊ะ ก็อาจจะพูดว่า “น้ำ-โต๊ะ” โดยยังไม่สามารถที่จะใช้คำบุพบท “บน” เพื่อบอกความสัมพันธ์ระหว่างคำนามทั้งสองคำ เป็นต้น ข้อคิดที่ได้จากการศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับการได้มาซึ่งภาษาพูด ทำให้เราเห็นบทบาทและความสำคัญของบิดามารดา ในฐานะที่เป็นต้นแบบการใช้ภาษา ผลจากการวิจัยในต่างประเทศมีประเด็นที่น่าสนใจว่า เด็กที่เกิดในครอบครัวชนชั้นกลาง ซึ่งผู้ปกครองมักจะสนทนากับบุตรหลานของตนมากกว่าผู้ปกครองในชนชั้นแรงงาน มักจะเรียนรู้หรือพูดได้เร็วกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่เป็นแรงงาน ด้วยเหตุนี้ จึงกล่าวได้ว่า ปริมาณเวลาของกิจกรรมการสนทนาระหว่างผู้ปกครองและบุตรนั้นเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการได้มาซึ่งภาษาของเด็ก

การได้มาซึ่งภาษาในลักษณะต่อมาคือการรู้ภาษาเขียน นักจิตวิทยาพบว่า เด็กมีเกิดการเรียนรู้ภาษาเขียนในช่วงอายุประมาณ 3 ปี ซึ่งใกล้เคียงกับภาษาพูด เด็กในวัยนี้สามารถที่จะแยกความแตกต่างระหว่างการเขียนตัวอักษรและการวาดรูปได้ โดยจะค่อย ๆ สังเกตรูปอักษรว่าตรง โค้ง มน เหลี่ยม อย่างไร การสังเกตดังกล่าวจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถจำแนกความแตกต่างระหว่างตัวอักษรได้ อย่างไรก็ตาม ในระยะแรกพวกเขาจะยังไม่มีความเข้าใจเกี่ยวกับการวางตัวอักษรในอยู่ในระนาบหรือบรรทัดเดียวกัน ทำให้เขียนอักษรโย้หรือไม่ตรงบรรทัด การเขียนอักษรและการสะกดคำของเด็กในวัยนี้ ขึ้นอยู่กับการรับรู้เรื่องเสียงของอักษร กล่าวคือ เมื่อเด็กได้ยินเสียงของคำใดคำหนึ่ง พวกเขาจะนึกถึงตัวอักษรที่แทนเสียงนั้น จากนั้นก็จะพยายามเขียนหรือสื่อสิ่งที่ตนเองได้ยินออกมาโดยใช้ตัวอักษรไปตามความเข้าใจ สำหรับการพัฒนาการเขียนของผู้เรียนในต่างประเทศ ครูจะเริ่มให้ผู้เรียนเขียนตามเสียงอ่าน ซึ่งส่วนใหญ่เด็กมักจะเขียนรูปอักษรที่ทำหน้าที่เป็นพยัญชนะต้นได้ เช่น ครูออกเสียงคำว่า “Dinosaur” เด็กก็จะเขียนว่า “D N S R” เพราะได้ยินเสียงอักษรที่เป็นพยัญชนะต้นชัดเจนกว่าอักษรที่เป็นสระ จากนั้นครูก็จะพยายามให้นักเรียนออกเสียงคำและเขียนคำที่ถูกต้องต่อไป แนวคิดเกี่ยวกับการสอนเรื่องเสียงนั้น ตั้งอยู่บนพื้นฐานที่ว่า เมื่อผู้เรียนสามารถจำแนกเสียงของอักษรได้ถูกต้องก็จะช่วยให้สามารถสะกดคำได้ถูกต้องด้วย อย่างไรก็ตาม ในภาษาไทยมีชุดของคำที่อ่านออกเสียงเหมือนกันที่เรียกว่า “คำพ้องเสียง” อยู่หลายคำ ซึ่งอาจทำให้เด็กไทยประสบปัญหาเรื่องของการเขียนคำเมื่อเรียนในระดับที่สูงขึ้น

แม้ว่าทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการได้มาซึ่งภาษาจะมุ่งศึกษาพฤติกรรมของเด็กในระดับปฐมวัย แต่ครูผู้สอนภาษาไทยในระดับมัธยมศึกษาสามารถที่จะนำหลักการของการพัฒนาการสื่อสารของเด็กในวัยนี้มาเป็นแนวทางในการออกแบบการเรียนการสอน (Instructional Design) ได้ ตัวอย่างเช่น การใช้กิจกรรมสนทนาพูดคุยกับผู้เรียน แทนที่จะเน้นการบรรยายซึ่งเป็นวิธีการสอนที่ลิดลึงสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้เรียนด้วยกัน กิจกรรมการสื่อสารอย่างกระตือรือร้น (Active Communication) เช่น

การสนทนา การอภิปราย การทำงานกลุ่ม การได้วาที หรือการถกเถียงด้วยเหตุผล ถือว่าเป็นกิจกรรมที่สามารถพัฒนาการได้มาซึ่งภาษาทั้งสิ้น แม้ว่าผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษา จะได้มาซึ่งภาษาโดยเฉพาะภาษาพูดแล้วก็ตาม แต่การได้ภาษาด้านภาษาเขียนนั้นยังต้องได้รับการพัฒนาอีกมาก กิจกรรมการสื่อสารและการสร้างปฏิสัมพันธ์จะช่วยให้เกิดการสร้างมโนทัศน์ใหม่และขัดเกลามโนทัศน์เดิมให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น กล่าวได้ว่า การได้มาซึ่งภาษานั้น หาได้สิ้นสุดเมื่อเด็กสามารถพูดได้ไม่ เพราะการได้มาซึ่งภาษาย่อมเกิดขึ้นได้ตลอดชีวิต การรับรู้โครงสร้างภาษาใหม่ ๆ หรือการเรียนรู้ภาษาที่สอง จึงยังคงเป็นกิจกรรมที่มีการศึกษาและค้นคว้าพัฒนา ทั้งนี้ก็เพื่อให้มนุษย์สามารถเข้าใจปรากฏการณ์ทางภาษาซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่สัมพันธ์กับความนึกคิดของมนุษย์มากที่สุด

สรุปได้ว่า การเรียนรู้คำศัพท์ของเด็กนั้นจะได้รับอิทธิพลมาจากสิ่งที่กล่าวมาข้างต้น ไม่ว่าจะเป็นโครงสร้างทางสมองซึ่งการเรียนภาษาต้องอาศัยการทำงานของระบบประสาทส่วนกลางเด็กที่มีระดับสติปัญญาดีเยี่ยมใช้ภาษาได้ดีโดยการคิดอย่างมีเหตุผล สามารถจดจำได้ดี นอกจากนี้สุขภาพกาย ใจ และสิ่งแวดล้อมก็มีส่วนสำคัญในพัฒนาการเรียนรู้ภาษาของเด็กทั้งสิ้น

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ภาษาของเด็กปฐมวัย

ทฤษฎีการเรียนรู้ภาษาของเด็กปฐมวัย

นักวิชาการหลายแขนงพยายามแสวงหาเหตุผล เพื่อที่จะนำมาใช้อธิบายว่าเด็กสามารถพูดและพัฒนาการพูดได้อย่างไร และได้ตั้งทฤษฎีไว้ดังนี้ (ศรียา นิยมธรรม และประภัสสร นิยมธรรม, 2541)

1. ทฤษฎีความพึงพอใจแห่งตน (The Autism Theory หรือ Autistic Theory) ทฤษฎีนี้ถือว่า การเรียนรู้การพูดของเด็กเกิดจากการเลียนเสียง อันเนื่องมาจากความพึงพอใจที่จะได้ทำเช่นนั้น Mowrer เชื่อว่าความสามารถในการฟังและความเปลี่ยนแปลงจากการได้ยินเสียงของผู้อื่นและเสียงตัวเองเป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาการทางภาษา
2. ทฤษฎีการเลียนแบบ (The Imitation Theory) เลวิส (Lewis) ได้มาศึกษาเกี่ยวกับการเลียนแบบในการพัฒนาภาษาอย่างละเอียด ทฤษฎีนี้เชื่อว่าพัฒนาทางภาษานั้นเกิดจากการเลียนแบบซึ่งอาจเกิดจากการมองเห็นหรือการได้ยินเสียง
3. ทฤษฎีเสริมแรง (The Reinforcement Theory) ทฤษฎีนี้อาศัยหลักทฤษฎีการเรียนรู้ของสกินเนอร์ (Skinner) ซึ่งถือว่าพฤติกรรมทั้งหลายถูกสร้างขึ้นโดยอาศัยการวางเงื่อนไขการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ไรต์โกลด์ (Rhiengold) และคณะได้ศึกษาพบว่าเด็กจะพูดมากขึ้นเมื่อได้รางวัลหรือได้รับการเสริมแรง

4. ทฤษฎีการรับรู้ (Moter Theory of Perception) ลิเบอร์แมน (Libermen) ตั้งสมมติฐานไว้ว่า การรับรู้ทางการฟังขึ้นอยู่กับการแปลงเสียง จึงเห็นว่าได้ว่าเด็กมักจ้องหน้าเวลาเราพูดด้วย การทำเช่นนั้น อาจเป็นเพราะเด็กฟังและพูดซ้ำกับตนเอง หรือหัดแปลงเสียงโดยอาศัยการอ่านริมฝีปาก แล้วจึงเรียนรู้คำ

5. ทฤษฎีความบังเอิญจากการเล่นเสียง (Babble Buck) ซึ่งธอร์นไคค์ (Thomdike) เป็นผู้คิด โดยอธิบายว่า เมื่อเด็กกำลังเล่นเสียงอยู่นั้น เผลอมีบางเสียงไปคล้ายกับเสียงที่มีความหมายในภาษาของ พุคของพ่อแม่ พ่อแม่จึงให้มีการเสริมแรงทันที ด้วยวิธีนี้จึงทำให้เด็กเกิดพัฒนาการทางภาษา

6. ทฤษฎีชีววิทยา (Biological Theory) เลนเนเบอร์ก (Lenneberg) เชื่อว่าพัฒนาการ ทางภาษานั้นมีพื้นฐานทางชีววิทยาเป็นสำคัญ กระบวนการที่คนพูดได้ขึ้นอยู่กับการเปลี่ยนแปลงเสียง เด็กจะเริ่มส่งเสียงอ้อแอ้และพูดได้ตามลำดับ

7. ทฤษฎีการให้รางวัลของแม่ (Mother Reward Theory) ดอลลาร์ด (Dollard) และมิลเลอร์ (Miller) เป็นผู้คิดทฤษฎีนี้โดยเกี่ยวข้องกับบทบาทของแม่ในการพัฒนาภาษาของเด็กว่าภาษาที่แม่ใช้ในการเลี้ยงดู เพื่อสนองความต้องการของลูกนั้นเป็นอิทธิพลที่ทำให้เกิดภาษาพูดของลูก

บรูเนอร์ (Jerome Bruner, 1969 อ้างถึงใน สิริมา ภิญโญนนตพงษ์, 2535) เป็นนักจิตวิทยา ในยุคใหม่ชาวอเมริกันคนแรกที่สืบสานความคิดของเพียเจต์ โดยเชื่อว่าพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็ก เกิดจากกระบวนการภายในอินทรีย์ (Organism) เน้นความสำคัญของสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม ที่แวดล้อมเด็ก ซึ่งจะพัฒนาได้ดีเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับประสบการณ์ และสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก ทฤษฎี ของบรูเนอร์ เน้นหลักการคิด กระบวนการคิด ซึ่งประกอบด้วยลักษณะ 4 ประการ คือ แรงจูงใจ (Motivation) โครงสร้าง (Structure) ลำดับขั้นความต่อเนื่อง (Sequence) และการเสริมแรง (Reinforcement)

สำหรับหลักการที่เป็น โครงสร้างของความรู้ในมนุษย์ บรูเนอร์ได้แบ่งขั้นพัฒนาการคิด ในการเรียนรู้ของมนุษย์ออกเป็น 3 ขั้น ซึ่งคล้ายกับขั้นพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ ดังนี้

1. ขั้นการกระทำ (Enactive Stage) เด็กเรียนรู้จากการกระทำและการสัมผัส
2. ขั้นจินตนาการหรือการสร้างมโนภาพ (Piconic Stage) เด็กเกิดความคิดจากการรับรู้ ตามความเป็นจริง และการคิดจากจินตนาการ
3. ขั้นใช้สัญลักษณ์และความคิดรวบยอด (Symbolic Stage) เด็กเริ่มเข้าใจเรียนรู้ ความสัมพันธ์ ของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว และพัฒนาความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งที่พบเห็น

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การเรียนรู้ทางภาษาเกิดจากความพร้อมทางด้านร่างกาย สติปัญญา ของเด็ก การมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม การเสริมแรง พัฒนาการทางภาษาเกิดขึ้นจากความพึงพอใจ แห่งตน การเลียนแบบ การได้รับการเสริมแรง ฯลฯ ซึ่งความพร้อมเหล่านี้สามารถสอนหรือเตรียมให้แก่เด็ก ได้โดยการจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมให้แก่เด็ก

ทฤษฎีพัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัย

โลแกน และโลแกน (Logan and Logan, 1974 อ้างถึงใน เยาวพา เดชะคุปต์, 2542) ได้แบ่งพัฒนาการทางภาษาออกเป็น 7 ขั้น ดังนี้

1. ระยะปะปะ (Random Stage หรือ Prelinguistic Stage) อายุแรกเกิดถึง 6 เดือน ในระยะแรกนี้เป็นระยะ ที่เด็กจะเปล่งเสียงดัง ๆ ที่ยังไม่มีความหมาย การเปล่งเสียงของเด็กก็เพื่อบอกความต้องการของเขา และเมื่อได้รับการตอบสนองเขาจะรู้สึกพอใจ ตัวอย่างเช่น เด็กจะร้องเมื่อถูกปล่อยให้อยู่คนเดียว เมื่อรู้สึกหิว หนาว หรือการรู้สึกเป็นสุขที่ได้ส่งเสียงออกมาเมื่ออายุได้ 6 เดือน จะเริ่มออกเสียง อ้อ-แอ้ และเริ่มเปล่งเสียงต่าง ๆ ซึ่งไม่มีผู้ใดเข้าใจหรือแยกแยะได้นอกจากนักภาษาศาสตร์ ในช่วงนี้ถ้าเด็กได้รับการสนับสนุนให้พัฒนาการทางการพูด และเด็กมีสุขภาพดี ทั้งกายและใจ จะมีโอกาสพัฒนาทางภาษาได้ดีกว่าเด็กไม่สบาย เจ็บป่วย ร้องไห้โยเย

2. ระยะแยกแยะ (Jargon Stage) อายุ 6 เดือน ถึง 1 ปี หลังจาก 6 เดือนขึ้นไปเด็กจะเริ่มเข้าสู่ระยะที่ 2 ซึ่งเด็กจะสามารถแยกแยะเสียงต่าง ๆ ที่เขาได้ยิน และเด็กรู้สึกพอใจที่จะได้ส่งเสียงและถ้าเสียงใดที่เขาเปล่งออกมาได้รับการตอบสนองในทางบวก เขาก็จะเปล่งเสียงนั้นซ้ำอีก ในบางครั้งเด็กจะเลียนเสียงสูง ๆ ต่ำ ๆ ที่มีคนพูดคุยกับเขา

3. เสียงพ่อแม่ ผู้ใหญ่ที่ใกล้ชิด เสียงที่เปล่งออกมาอย่างไม่มี ความหมายจะค่อย ๆ หายไป และเด็กจะเริ่มฟังเสียงที่ได้รับตอบสนองซึ่งนับว่าพัฒนาการทางภาษาจะเริ่มขึ้นอย่างแท้จริงที่ระยะนี้

4. ระยะขยาย (The Stage of Expansion) อายุ 2-4 ขวบ ในระยะนี้เด็กจะหัดพูดโดยเริ่มจากการหัดเรียกชื่อ คน สัตว์ และสิ่งของที่อยู่ใกล้ตัว เขาเริ่มเข้าใจถึงการใช้สัญลักษณ์ในการสื่อความหมาย ซึ่งเป็นการสื่อความหมายในโลกของผู้ใหญ่ การพูดของเด็กในระยะแรก ๆ จะใช้คำคุณศัพท์ต่าง ๆ ที่เขาเห็น รู้สึกและได้ยิน ซึ่งในวัยต่าง ๆ เขาจะสามารถพูดได้ดังนี้

อายุ 2 ขวบ เด็กจะเริ่มพูดเป็นคำโดยจะสามารถใช้คำนามได้ 20 %

อายุ 3 ขวบ เด็กจะเริ่มพูดเป็นประโยคได้

อายุ 4 ขวบ เด็กจะเริ่มใช้คำศัพท์ต่าง ๆ และรู้จักใช้คำเต็มหน้า และลงท้ายอย่าง ที่ผู้ใหญ่ใช้กัน

5. ระยะโครงสร้าง (Structure Stage) อายุ 4-5 ขวบ ระยะนี้เด็กจะเริ่มพัฒนาความสามารถในการรับรู้ และการสังเกต เด็กจะเริ่มเล่นสนุกกับคำและรู้จักคิดคำและประโยคของตนเอง โดยอาศัยการผูกจากคำวลี และประโยคที่เขาได้ยินคนอื่น ๆ พูดมา เด็กเริ่มคิดกฎเกณฑ์ในการประสมคำ และหาความหมายของคำและวลี โดยอาศัยกฎเกณฑ์ในการประสมคำ และหาความหมายของคำและวลี โดยเด็กจะเริ่มรู้สึกสนุกกับการเปล่งเสียง และเล่นเป็นเกมกับเพื่อน ๆ หรือสมาชิกในครอบครัว

6. ระยะตอบสนอง (Responding Stage) อายุ 5-6 ขวบ ในระยะนี้ความสามารถในการคิดและพัฒนาทางภาษาของเด็กจะสูงขึ้น เขาจะเริ่มพัฒนาภาษาไปสู่ภาษาที่เป็นแบบแผนมากขึ้น และใช้ภาษาเหล่านั้นกับสิ่งต่าง ๆ รอบ ๆ ตัว การพัฒนาภาษาของเด็กในวัยนี้จะเริ่มต้นเมื่อเขาเข้าเรียนในชั้นอนุบาล โดยเริ่มใช้ไวยากรณ์อย่างง่ายได้ รู้จักใช้คำที่เกี่ยวข้องกับบ้านและโรงเรียน ภาษาที่เด็กใช้ในการสื่อความหมายในระยะนี้จะเกิดจากสิ่งที่เขามองเห็นและรับรู้

7. ระยะสร้างสรรค์ (Creative Stage) อายุ 6 ปีขึ้นไป ในระยะนี้ได้แก่ระยะที่เด็กเริ่มเข้าโรงเรียน เด็กจะสนุกสนานกับคำ และหาวิธีสื่อความหมายด้วยตัวเลข เด็กในระยะนี้จะพัฒนาทักษะการวิเคราะห์ สร้างสรรค์ และทักษะในการสื่อความหมายโดยใช้ถ้อยคำสำหรับการเปรียบเทียบและภาษาพูดที่เป็นนามธรรมมากขึ้น และเขาจะรู้สึกสนุกกับการแสดงความคิดเห็นโดยการพูดและการเขียน

เนสเซล และคณะ (Nessel et. al, 1989 อ้างถึงใน นกนต ธรรมบวร, 2546 : 207) ได้อ้างถึงผลงานวิจัยเกี่ยวกับพัฒนาการทางภาษาของเด็กว่าประกอบด้วยขั้นตอนต่อไปนี้

ขั้นแรกเริ่ม (Prelanguage) เด็กอายุ 1-10 เดือน

ขั้นนี้จะมี khả năngจำแนกเสียงต่าง ๆ ได้ แต่ยังไม่มีความสามารถควบคุมการออกเสียง เด็กจะทำเสียงอ้อแอ้ หรือเสียงที่แสดงอารมณ์ต่าง ๆ เด็กจะพัฒนาการออกเสียงขึ้นเรื่อย ๆ จนใกล้เคียงกับเสียงในภาษาจริง ๆ มากขึ้นตามลำดับ เรียกว่าเป็นคำพูดเทียม (Pseudo word) พ่อแม่ที่ตั้งใจฟังและพูดตอบ จะทำให้เด็กเพิ่มความสามารถในการสื่อสารมากยิ่งขึ้น

ขั้นที่ 1 อายุ 10-18 เดือน

เด็กจะควบคุมการออกเสียงคำที่จำได้ สามารถเรียนรู้คำศัพท์ในการสื่อสารถึงหัวข้อ คำเหล่านี้จะเกี่ยวข้องกับสิ่งของสัตว์ คน หรือเรื่องราวในสิ่งแวดล้อม การที่เด็กออกเสียงคำหนึ่งคำหรือสองคำ อาจมีความหมายรวมถึง ประโยคหรือวลีทั้งหมด การพูดชนิดนี้มีชื่อเรียกว่า Holophrastic Speech

ขั้นที่ 2 อายุ 18-20 เดือน

การพูดขั้นนี้จะเป็นการออกเสียงคำสองคำและวลีสั้น ๆ มีชื่อเรียกว่า Telegraphic Speech คล้าย ๆ กับการโทรเลข คือ มีเฉพาะคำสำคัญสำหรับสื่อความหมาย เด็กเรียนรู้คำศัพท์มากขึ้นถึง 300 คำ รวมทั้งคำกริยาและคำปฏิเสธ เด็กจะสนุกสนานกับการพูดคนเดียวในขณะที่ทดลองพูดคำ และโครงสร้างหลาย ๆ รูปแบบ

ขั้นที่ 3 อายุ 14-30 เดือน

เด็กจะเรียนรู้คำศัพท์เพิ่มขึ้นถึง 450 คำ วลียาวขึ้น พูดประโยคความเดียวสั้น ๆ มีคำคุณศัพท์รวมอยู่ในประโยค

ขั้นที่ 4 อายุ 30 - 36 เดือน

คำศัพท์จะเพิ่มมากขึ้นถึง 1,000 คำ ประโยคเริ่มซับซ้อนขึ้น เด็กที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมพัฒนาการทางภาษา จะแสดงให้เห็นถึงความเจริญงอกงามทางด้านจำนวนคำศัพท์ และรูปแบบของประโยคอย่างชัดเจน

ขั้นที่ 5 อายุ 36 - 54 เดือน

เด็กสามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพในครอบครัวและกับผู้คนรอบข้าง จำนวนคำศัพท์ที่เด็กรู้มีประมาณ 2,000 คำ เด็กใช้โครงสร้างของประโยคหลายรูปแบบ เด็กจะพัฒนาพื้นฐานการสื่อสารด้วยวาจาอย่างมั่นคง และเริ่มต้นเรียนรู้ภาษาเขียน

ซีเฟลท์ (Seefeldt, 1986 อ้างถึงใน นกนตร ธรรมบวร, 2546 : 208) ได้กล่าวถึงการเรียนภาษาระดับพื้นฐานของเด็กไว้ 5 ระดับดังนี้

1. ระบบเสียง (Phonology) เด็กทารกพยายามเรียนรู้ระบบเสียงในภาษาของตน โดยการออกเสียงหลายๆ ลักษณะ และเริ่มนำเสียงมาเชื่อมต่อกันเพื่อให้มีความหมาย
2. ลักษณะคำพูด (Morphology) เด็กเริ่มเรียนรู้ว่า การผสมกันของเสียงทำให้เกิดความหมาย เด็กเริ่มเรียนรู้คำศัพท์ใหม่ๆ จนกระทั่งถึงวัยก่อนประถมศึกษา เด็กจะเริ่มเข้าใจกฎของคำ
3. การสร้างประโยค (Syntax) เด็กเรียนการสร้างประโยคหรือไวยากรณ์ในขณะที่เด็กเริ่มนำคำมาสร้างประโยค เด็กจะเข้าใจโครงสร้างไวยากรณ์เมื่อเด็กเข้าใจประโยคที่มีคำจำนวนมาก เมื่ออายุ 2-3 ปี เด็กจะพูดประโยคความเดียวชนิดต่างๆ ได้ เช่น ประโยคคำสั่ง ประโยคปฏิเสธ ประโยคคำถาม เด็กจะใช้ประโยคที่มีคำเชื่อมหรืออนุกรรประโยค ได้เมื่ออายุ 5-7 ปี และเด็กจะใช้คำนามสรรพนาม ได้อย่างถูกต้อง เมื่ออายุประมาณ 7 ปี จึงจะใช้ประโยคหลายความ หรือสังเกตประโยคได้
4. ความหมาย (Semantics) ในขณะที่เด็กเลียนเสียงและโครงสร้างของภาษา เด็กจะเรียนรู้ด้วยว่าคำจะมีความหมายขึ้นอยู่กับบริบท(Context) ของการใช้คำนั้นด้วยกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ความหมาย เป็นกระบวนการที่ซับซ้อน และสัมพันธ์กับขั้นตอนพัฒนาการทางสติปัญญาของ เพียเจท์ กล่าวคือ ในขั้นประสาทสัมผัส เด็กจะใช้คำพูดคำเดียวแทนประโยคทั้งประโยค มีความหมายว่า พ่ออยู่ไหน เมื่ออายุ 2-7 ปี หรือขั้นก่อนปฏิบัติการ เด็กจะแยกคำออกจากประโยค พร้อมกับใส่ความหมาย ซึ่งสัมพันธ์กับการกระทำที่เป็นรูปธรรม คำว่าบ้าน อาจหมายถึงสถานที่พ่อแม่ แม่ และตัวเองอาศัยอยู่ เด็กจะเริ่มตระหนักถึงความไม่ชัดเจน หรือความยืดหยุ่นของภาษา แต่เด็กจะเข้าใจเมื่อเด็กมีประสบการณ์รูปธรรมเท่านั้น เมื่ออายุ 7-11 ปี ซึ่งเป็นปฏิบัติการรูปธรรม เด็กจะเข้าใจความหมายได้ดียิ่งขึ้น แต่ก็ยังต้องการประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรมอยู่ เด็กอาจอธิบายคำว่า บ้าน ว่าหมายถึง สถานที่สำหรับที่นอน รับประทานอาหาร และให้เพื่อนมาเยี่ยม

5. การใช้ภาษา (Pragmatics) เด็กจะเรียนรู้การใช้ภาษาอย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ ขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมที่เด็กอยู่ เด็กย้ายสถานที่ไปอยู่ใหม่ก็จะเรียนรู้ภาษาของสังคมใหม่

สรุปได้ว่าการเรียนภาษาเป็นกระบวนการต่อเนื่อง เด็กเล็กจะเรียนภาษาพูดและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ทั้งเสียง คำ ประโยค ความหมาย และการนำไปใช้ในขณะที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ใหญ่ ในสิ่งแวดล้อมจะเปลี่ยนและปรับปรุงการเรียนรู้ภาษาของตนเมื่อเข้าในโรงเรียน แต่การเรียนรู้ภาษาระดับพื้นฐานจะถูกสร้างขึ้นก่อนหน้านั้นแล้ว

การเรียนรู้คำศัพท์ (Vocabulary Learning) พิจารณาได้ 2 ด้าน

1. คำศัพท์ทั่ว ๆ ไป ได้ลำดับขั้นตอนของคำศัพท์ไว้ดังนี้ คำนามเป็นคำแรกของเด็ก ซึ่งเกิดจากการเล่นเสียง กิริยาหลังจากที่เด็กได้เรียนรู้คำนามเพียงพอที่จะไปใช้เรียกชื่อคน และสิ่งของ ในสภาพแวดล้อมได้แล้ว เขาเริ่มที่จะเรียนรู้คำศัพท์โดยเฉพาะคำศัพท์ที่เป็นการแสดงท่าทาง เช่น ให้เอาไป และถือไว้

คำคุณศัพท์ จะปรากฏให้เห็นได้ในราวขวบครึ่ง คำคุณศัพท์ง่าย ๆ ที่ใช้ในเริ่มแรก ได้แก่ “ดี” “เลว” “ชน” “ร้อน” และ “หนาว” ซึ่งจะใช้กับบุคคล อาหาร และของเล่น

กิริยาวิเศษณ์ เด็กจะรู้จักใช้พร้อมๆ กับคุณศัพท์ คำกิริยาวิเศษณ์ที่ใช้ทั่วๆ ไปก็มี “ที่นี่” และ “ที่ไหน” ในช่วงสองปีแรกเด็กเรียนรู้คำศัพท์ได้ช้า หลังจากนั้นในระยะก่อนเข้าเรียนจะเรียนรู้ได้เร็วขึ้น และจะเรียนรู้ได้เร็วหลังจากเข้าโรงเรียนแล้ว ทั้งนี้เนื่องจากการได้รับการสอนโดยตรงจากครูและจากการได้พบเห็นสิ่งต่าง ๆ มากขึ้น ผลของการศึกษาค้นคว้าของนักจิตวิทยาหลายท่านพบว่า พจนานุกรม ครั้งโตถึงชั้น ป.6 เด็กรู้จักคำศัพท์ประมาณ 50,000 คำ และราว 80,000 คำ หรือ 22% ของคำ ในพจนานุกรมฉบับมาตรฐานสำหรับเด็กที่เริ่มเข้าเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งจำนวนคำศัพท์ที่เด็กเรียนรู้ ส่งผลถึงภาษาพูดของเด็ก

2. ศัพท์เฉพาะ เฮิร์ลอค (Hurlock) ได้แยกศัพท์เฉพาะออกเป็น 7 ลักษณะ คือ ศัพท์ที่เกี่ยวกับสี เด็กทั่วไปจะรู้จักชื่อสีขั้นต้นในราว 4 ขวบ และจะเรียนรู้ในสีอื่น ๆ ซึ่งขึ้นอยู่กับความสนใจเรื่องสีและโอกาสการเรียนรู้

ศัพท์เกี่ยวกับจำนวนมาตราวัดชาวปัญญา เด็ก 5 ขวบ สามารถที่จะนับสิ่งของได้ถึง 3 เด็ก 6 ขวบ จะเข้าใจคำว่า “สาม” “เก้า” “ห้า” “สิบ” และ “เจ็ด” ดีพอที่จะนับแท่งลูกบาศก์ก็ได้

ศัพท์เกี่ยวกับเวลา เด็กอายุ 6-7 ขวบ จะรู้ความหมายของเวลา ตอนเช้า ตอนบ่าย ตอนกลางวัน ตอนกลางคืน ฤดูร้อน และฤดูหนาว

ศัพท์เกี่ยวกับเงิน เด็กอายุ 4-5 ขวบ เริ่มที่จะรู้ค่าของเหรียญตามลักษณะขนาดและสีของเหรียญ

ศัพท์แสดง ช่วงอายุ 4-8 ขวบ เด็กส่วนมากโดยเฉพาะเด็กชาย ใช้ศัพท์แสดงแสดงออกทางอารมณ์และทำตามกลุ่มเพื่อน

ศัพท์คำสบถ คำสาบานส่วนมากเด็กชายจะเป็นผู้ใช้ เริ่มในวัยเรียน เพื่อสร้างเอกลักษณ์ให้ตนเองว่าโตแล้ว เพื่อทดแทนความรู้สึกที่เป็นปมด้อย และเพื่อดึงดูดความสนใจ

ศัพท์ลับเฉพาะ เด็กผู้หญิงเกือบทุกคนจะใช้ภาษาหลังจากอายุ 6 ขวบ เพื่อใช้สื่อสารกับเพื่อน

3. การสร้างประโยค (Forming Sentences) เมื่อเด็กเริ่มพูดเป็นประโยค ก็มักทำโดยเอาคำมาต่อกัน ซึ่งเด็กมักจะทำได้ก่อนอายุ 2 ขวบ ระยะแรก ๆ ก็มักใช้คำเดียวก่อนอาจเป็นคำนามหรือกริยามาประกอบกับท่าทาง เมื่อเด็กอายุ 2 ขวบ เด็กจะรวบคำมาต่อเป็นประโยคแต่ไม่สมบูรณ์ ประโยคมักประกอบด้วยคำนาม และคำกริยา บางครั้งอาจมีคำคุณศัพท์หรือกริยาวิเศษณ์ด้วย เมื่ออายุ 4 ขวบ เด็กพูดเป็นประโยคได้เกือบสมบูรณ์และรู้จักใช้คำเกือบทุกชนิด พออายุ 6 ขวบ เด็กรู้จักใช้ประโยคเกือบทุกแบบ ประโยคที่ใช้ตอนแรก ๆ มักจะไม่เป็นประโยคง่าย ๆ แล้วค่อย ๆ ซับซ้อนตามลำดับ

4. การออกเสียง (Ponunciation) เด็กจะเลียนเสียงตามที่ตนได้ยิน ดังจะเห็นได้ว่า เด็กพูดภาษาที่ตนได้ยินมาจากสิ่งแวดล้อม ในช่วงอายุ 12-18 เดือน เด็กส่วนมากมักพูดฟังไม่รู้เรื่อง นอกจากคนใกล้ชิดในช่วงอายุ 18-36 เดือน การออกเสียงดีขึ้นมาก การไม่เข้าใจสิ่งที่เด็กพูดทำให้เข้าใจผิด ไม่รู้ว่าต้องการอะไรเน่ มักทำให้เด็กเกิดความคับข้องใจได้ง่าย และทำให้เด็กมีพฤติกรรมถอยหลัง คือใช้วิธีการร้องไห้เหมือนเมื่อยังเล็กอีกครั้ง โดยปกติหลัง 3 ขวบ จะออกเสียงขึ้น แต่ยังมีบางคนออกเสียงบางเสียงไม่ชัด เช่น “พ่อ” “ป้อ” “ช้าง-ช้าง” “จี้-จี้” เป็นต้น แต่หลังจาก 5-6 ขวบไปแล้วอาการพูดแบบนี้จะค่อย ๆ หดไป เด็กจะพูดชัดเหมือนผู้ใหญ่

สรุปได้ว่า การเรียนภาษาเป็นกระบวนการต่อเนื่อง เด็กเล็กจะเรียนภาษาพูดและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ทั้งเสียง คำ ประโยค ความหมาย และการนำไปใช้ในขณะที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ใหญ่ ในสิ่งแวดล้อมจะเปลี่ยนและปรับปรุงการเรียนภาษาของตนเมื่อเข้าในโรงเรียน แต่การเรียนภาษาระดับพื้นฐานจะถูกสร้างขึ้นก่อนหน้านั้นแล้ว

เพศกับความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย

มีนักการศึกษาได้ค้นพบว่า เด็กปฐมวัยมีความสามารถทางภาษาที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ

สต็อปปเอร์ (Stopperd, 1997 อ้างถึงใน ปานใจ จารุณนิช, 2548 : 30-45) ได้กล่าวถึงความพร้อม ความสามารถทางทักษะการพูดของเด็กปฐมวัยจะเพิ่มขึ้นตามลำดับและมีขั้นตอนต่อเนื่องกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยได้แก่

1. เพศ โดยจะพบว่าเพศหญิงจะมีพัฒนาการเร็วกว่าเพศชายในทุกเรื่อง
2. สิ่งแวดล้อมทางเศรษฐกิจและการอบรมเลี้ยงดู ซึ่งพบว่าบุตรของชนชั้นสูงและชนชั้น

ปานกลางจะมีความพร้อมทางด้านการพูดดีกว่าชนชั้นยากจน เนื่องจากบุตรที่มาจากชนชั้นยากจนจะรู้จักถ้อยคำได้จำกัด ทั้งนี้เพราะครอบครัวมีสมาชิกมากโอกาสเด็กที่จะได้พูดคุยกับผู้ใหญ่ค่อนข้างจำกัด

คิตส์และสกูล (Kids & School, 2552 อ้างถึงใน ชนิกา ตูจินดา, 2552 : 28) ได้กล่าวว่าโดยพื้นฐานแล้วเด็กหญิงมีแนวโน้มที่จะมีพัฒนาการเรื่องภาษา ความคิดความอ่านได้เร็วกว่าเด็กชาย อาจสังเกตเห็นได้ด้วยตนเอง นอกจากนั้นยังสังเกตได้อีกเช่นกันว่าเด็กหญิงมีแนวโน้มที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ดีกว่าเด็กชาย เพราะมีสมาธิดีและยาวกว่า เรื่องการเลือกใช้คำศัพท์การสร้างรูปประโยค การสะกดคำของเด็กหญิงก็ดูจะดีกว่าเด็กชายพอสมควรทีเดียว ในเรื่องทักษะการแก้ปัญหาที่เหมือนกัน ในวัยเดียวกันเด็กหญิงจะแก้ปัญหาได้ดีกว่า ไวกว่าและเป็นขั้นตอนมากกว่าเด็กชาย จะพบเห็นได้บ่อยที่เด็กหญิงจะไม่ขอความช่วยเหลือในการแก้ปัญหาแต่จะพยายามหาวิธีแก้ปัญหาด้วยตนเอง ส่วนเด็กชายมักจะมี ความสนใจสั้นกว่าเด็กหญิง ในเรื่องพัฒนาการกล่อมเนื้อของเด็กชายก็ยังไม่แข็งแรงเท่าเพศหญิง เด็กชายจะไม่ค่อยชอบเขียนหนังสือ ไม่ชอบหยิบสืหยิบปากกา หรือดินสอขึ้นมาวาดรูป จิตเขียนสิ่งต่าง ๆ แต่ทักษะเหล่านี้สามารถฝึกหัดให้ดีขึ้นได้โดยการอ่านหนังสือให้เขาฟัง หรือพลัดกันเล่านิทานทำกิจกรรมสร้างสรรค์เพื่อเป็นการฝึกให้เขามีความอดทนอดกลั้นและเสริมทักษะอื่นเข้าไป

จากที่กล่าวมาทั้งหมดจะเห็นได้ว่า ความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยนั้นในเด็กผู้หญิงจะมีความสามารถทางภาษาได้ดีกว่าเด็กผู้ชายซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่น ๆ ประกอบด้วย เช่น สิ่งแวดล้อมทางเศรษฐกิจและการอบรมเลี้ยงดู

คำศัพท์ภาษาอังกฤษที่เด็กปฐมวัยควรเรียนรู้

การเลือกคำศัพท์ภาษาอังกฤษนั้น ควรเลือกคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ที่ใกล้ตัวเด็กมากที่สุดมาสอน หัวใจของการสอนคำศัพท์อยู่ที่การฝึกซ้ำจนผู้เรียนสามารถนำคำศัพท์ไปใช้สถานการณ์ที่ต้องการได้อย่างคล่องแคล่วโดยอัตโนมัติ

แม็คกี (Mackey, 1976 : 176-190 อ้างถึงใน ฉลาธิป เจริญทอง, 2550) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับหลักการในการเลือกคำศัพท์มาสอนนักเรียนดังนี้

1. คำศัพท์ที่ปรากฏบ่อย ๆ (Frequency) หมายถึง คำศัพท์ที่ปรากฏบ่อย ๆ ในหนังสือเป็นคำศัพท์ที่นักเรียนต้องรู้จัก จึงจำเป็นต้องนำมาสอนเพื่อให้ นักเรียนรู้และใช้ได้อย่างถูกต้อง
2. อัตราความถี่ของคำศัพท์จากหนังสือต่าง ๆ สูง (Range) หมายถึง จำนวนหนังสือที่นำมาใช้ในการนับความถี่ ยิ่งใช้หนังสือจำนวนมากเท่าไร บัญชีความถี่ยิ่งมีคุณค่ามากเท่านั้นเพราะ

คำที่จะหาได้จากหลายแหล่งย่อมมีความสำคัญมากกว่าคำที่จะพบเฉพาะในหนังสือเล่มใดเล่มหนึ่ง
 อย่างเดียว แม้ว่าความถี่ของคำศัพท์ที่พบในหนังสือเล่มนั้น ๆ จะมีมากก็ตาม

3. สถานการณ์หรือสภาวะในขณะนั้น (Availability) คำศัพท์ที่เลือกมาใช้ไม่ได้ขึ้นอยู่กับ
 ความถี่เพียงอย่างเดียว ต้องพิจารณาถึงสถานการณ์ด้วย

4. คำที่ครอบคลุมคำได้หลายอย่าง (Coverage) หมายถึง คำที่สามารถครอบคลุมความหมาย
 ได้หลายอย่าง หรือสามารถใช้คำอื่นแทนได้

5. คำที่เรียนรู้ได้ง่าย (Learnability) หมายถึง คำที่สามารถเรียนรู้ได้ง่าย เช่น คำที่คล้ายกับ
 ภาษาเดิมมีความหมายชัดเจน สั้น จำง่าย

นอกจากนี้ลาโด (Lado, 1986 : 119-120 อ้างถึงใน ฉลาธิป เจริญทอง, 2550) ได้เสนอ
 หลักการเลือกคำศัพท์ภาษาอังกฤษมาสอนไว้ดังนี้

1. ควรเป็นคำศัพท์ที่มีความสัมพันธ์กับประสบการณ์และความสนใจของผู้เรียน
2. ควรมีปริมาณของตัวอักษรในคำศัพท์เหมาะสมกับระดับอายุ และสติปัญญาของ
 ผู้เรียน เช่น ในระดับประถมศึกษาตอนต้น ก็ควรนำคำศัพท์สั้นๆ มาสอน
3. ไม่ควรมีคำศัพท์มากเกินไปหรือน้อยเกินไปในบทเรียนหนึ่งๆ แต่ควรเหมาะสมกับ
 วุฒิภาวะทางสติปัญญาของผู้เรียน
4. ควรเป็นคำศัพท์ที่นักเรียนมีโอกาสนำไปใช้ชีวิตประจำวัน เช่น นำไปพูดสนทนาหรือ
 พบเห็นคำศัพท์นั้นตามป้ายโฆษณา เป็นต้น

จากที่กล่าวมาทั้งหมดสรุปได้ว่า การเลือกคำศัพท์เพื่อนำมาสอนผู้เรียนนั้น ควรเป็น
 คำศัพท์ที่อยู่ใกล้ตัวและเป็นคำศัพท์ที่ปรากฏบ่อยๆ นอกจากนี้คำศัพท์ที่จะนำมาสอนนั้นต้องเหมาะสม
 กับวัยและระดับความสามารถของผู้เรียน อีกทั้งยังสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ด้วย

การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัย

ภาษาถือว่าเป็นตัวบ่งชี้ทางด้านสติปัญญาอย่างหนึ่ง ดังนั้นในการวัดและประเมินผล
 เพื่อคัดเลือกคนเข้าทำงานหรือศึกษาต่อในระดับใดทั้งในประเทศและต่างประเทศ จะต้องจัดให้มี
 การทดสอบทางด้านภาษาอยู่เสมอ แต่สำหรับเด็กปฐมวัย การวัดและประเมินทางด้านภาษา ยังไม่สามารถ
 ทำได้เหมือนผู้ใหญ่ เนื่องจากเด็กปฐมวัยยังอ่านไม่ออกและเขียนไม่ได้ ดังนั้นการใช้เครื่องมือวัด
 สำหรับเด็กปฐมวัยจึงมักใช้แบบทดสอบด้วยรูปภาพกับตัวอักษร คำ หรือตัวเลขจะเหมาะสมกว่า ดังที่
 จะได้กล่าวในรายละเอียดต่อไป

1. ความหมายของการวัดและประเมินพัฒนาการทางภาษา

ก่อนที่จะวัดและประเมินพัฒนาการทางภาษาของเด็ก เราควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับ
 ความหมายของคำสำคัญๆ สองคำนี้ เพื่อความเข้าใจตรงกันเสียก่อน

การวัด หมายถึง กระบวนการกำหนดตัวเลขให้แก่สิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์ให้เห็นความแตกต่างของคุณสมบัติที่มีอยู่ในวัตถุหรือในบุคคลที่เราประสงค์จะวัดและการวัดยังหมายรวมถึงกระบวนการกำหนดตัวเลขที่มีสเกลมาตรฐานด้วย (Ebel, 1972 อ้างถึงใน พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2548)

การวัด หมายถึง การดำเนินการอย่างมีวิธีการ เพื่อให้ทราบถึงปริมาณทางด้านคุณภาพของสิ่งของหรือบุคคล และอธิบายได้ในรูปของปริมาณ (Quantitative Term) ได้แก่ ความกว้าง ความยาว ความหนา ความลึก จำนวนหน่วย อายุการใช้งาน เจตคติ วุฒิภาวะทางอารมณ์ ความฉลาด สัมฤทธิ์ผลทางการเรียน เป็นต้น จะวัดสิ่งใดจะต้องมีวิธีการที่เหมาะสมกับสิ่งที่วัด และตามวัตถุประสงค์ที่จะวัดด้วยการวัดไม่ว่าจะเป็นการวัดสิ่งใดๆ จะประกอบด้วย ขั้นตอนสำคัญ 3 ขั้นตอน ได้แก่

- 1.1 กำหนดว่าจะวัดสิ่งใด จะวัดปริมาณหรือวัดคุณภาพ (Quantity or Quality)
- 1.2 ตรวจสอบพิจารณาว่าจะทำการวัดอย่างไร หรือใช้วิธีการที่ผู้อื่นทำไว้แล้ว
- 1.3 กำหนดกระบวนการวัดแต่ละขั้นตอน และวิธีการบันทึกผลออกมาเป็นตัวเลขได้อย่างไร (กังวล เทียนกัณฑ์เทศน์, 2540)

การวัดที่มีเครื่องวัดอยู่แล้ว ส่วนใหญ่เป็นเครื่องมือมาตรฐาน การวัดโดยเครื่องมือชนิดนี้มีความสะดวกต่อการนำไปวัดและสะดวกต่อการแปลความหมาย แต่การวัดความสามารถของมนุษย์ยังไม่ปรากฏว่ามีเครื่องมือที่สมบูรณ์แบบ เครื่องมือวัดที่มีอยู่ในปัจจุบัน จึงถือว่าเป็นเครื่องมือที่ดีที่สุดเท่าที่มีอยู่ทั้ง ๆ ที่มันอาจจะไม่เหมาะสมก็ได้ ดังนั้นความไม่สมบูรณ์ของเครื่องมือจึงเป็นสิ่งที่ทำทายนักวัดผลที่จะประดิษฐ์ เครื่องมือที่ดีที่สุดออกมาอยู่เสมอ ๆ

กล่าวโดยสรุป การวัด หมายถึง กระบวนการบอกปริมาณหรือคุณภาพของสิ่งหนึ่งสิ่งใดเป็นตัวเลข หรือสัญลักษณ์ใด ๆ ตามที่ตกลงกันไว้แล้ว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับคุณลักษณะของสิ่งที่วัด และวัตถุประสงค์ของการวัด

การประเมินผล (Evaluation) เป็นการกำหนดค่าหรือราคา (Value Judgement) จากคะแนนที่เราได้จากการวัดผลนั้น เช่น เก่ง หรือ ไม่เก่ง ดีหรือไม่ดี (พนัส หันนาคินทร์, 2542)

การประเมิน คือ กระบวนการประเมินค่าขั้นสุดท้ายว่า วัตถุประสงค์ของการศึกษาใดบรรลุวัตถุประสงค์เพียงไร ทั้งนี้โดยการพิจารณาจากผลของการวัด และส่วนประกอบอื่น ๆ เพื่อให้การประเมินผลเป็นไปอย่างเหมาะสม

การประเมินผลมีหลายแนวคิด ขึ้นอยู่กับว่าจะนำไปใช้ในทางใด แต่สำหรับแนวคิดทางการศึกษาแล้ว การประเมินผลการศึกษาอาจให้คำจำกัดความได้ว่า เป็นกระบวนการตรวจสอบอย่างมีระบบว่านักเรียนบรรลุวัตถุประสงค์ทางการศึกษาเพียงใด (กังวล เทียนกัณฑ์เทศน์, 2540)

การวัดและการประเมินผล เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องกัน เพราะการวัดเป็นไปเพื่อการประเมินว่า เก่ง - อ่อน ดี - เลว เพียงไร สิ่งใดบ้างที่ต้องแก้ไขปรับปรุง ถ้าเป็นผลของการเรียน

ก็จะต้องเทียบกับวัตถุประสงค์ว่า การเรียนนั้นบรรลุวัตถุประสงค์เพียงใด ต้องสอนซ่อมเสริมหรือเรียนซ้ำ ผ่าน-ไม่ผ่าน เลื่อนชั้น-ไม่ได้เลื่อนชั้น ดังนั้น การวัดผลจึงจัดทำขึ้นเพื่อการประเมินผลนั่นเอง

การประเมินพัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัย เป็นการตัดสินหรือลงความเห็นหลังจากใช้เครื่องมือวัดความสามารถหรือพัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัย ว่าอยู่ในระดับใด และบรรลุวัตถุประสงค์เพียงไร เช่น ผู้ประเมินตั้งเกณฑ์ไว้ว่า เด็กสามารถปฏิบัติตามคำสั่งได้ร้อยละ 60 จึงจะผ่านเกณฑ์ เมื่อผู้ประเมินใช้เครื่องมือทดสอบการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ แล้วเด็กสามารถปฏิบัติได้ 3 ข้อจาก 5 ข้อ ก็แสดงว่า ผ่านเกณฑ์ การตัดสินเกี่ยวกับพัฒนาการทางภาษาของเด็กว่า ดีมาก-ดี-ปานกลาง , ผ่าน-ไม่ผ่าน จึงถือว่าเป็นการประเมินพัฒนาการทางด้านภาษาของเด็ก

2. จุดมุ่งหมายของการวัดและประเมินพัฒนาการทางภาษาของเด็ก

จุดมุ่งหมายของการวัดและประเมินพัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัย มิใช่เพื่อใช้ตัดสินหรือตีตราว่าเด็กเก่ง/ไม่เก่ง ฉลาด/โง่ แต่มีจุดมุ่งหมาย (นิตยา ประพฤติกิจ, 2540) ดังนี้

2.1 เพื่อทราบถึงจุดเด่น (Strength) และจุดด้อย (Weakness) ของพัฒนาการทางภาษาของเด็ก เพื่อให้ความช่วยเหลือ และส่งเสริมเสียตั้งแต่เนิ่นๆ

2.2 เพื่อเป็นแนวทางให้ครูดำเนินการวางแผนการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาของเด็ก เป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม

2.3 เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้บริหารจัดการบริการและจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาของเด็กได้อย่างเต็มศักยภาพ

2.4 เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ปกครองได้เข้าใจและช่วยเหลือ ส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาของเด็กได้อย่างเหมาะสม

3. สิ่งที่จะต้องวัดเกี่ยวกับภาษาของเด็ก

เมื่อก้าวถึงการสร้างเครื่องมือวัดพัฒนาการทางภาษาของเด็กผู้สร้างเครื่องมือวัดจะต้องถามตัวเองว่า จะวัดอะไรบ้าง เพื่อนำผลมาประเมินพัฒนาการทางภาษาของเด็กสิ่งที่ต้องวัดเกี่ยวกับภาษาของเด็ก ได้แก่

3.1 ลักษณะพัฒนาการทางภาษาของเด็ก

3.2 ลักษณะภาษาและวัตถุประสงค์ของการรู้ และการใช้ภาษา

4. ลักษณะพัฒนาการทางภาษาของเด็กระดับอนุบาล

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2534 อ้างถึงใน ฉลธิป เจริญทอง, 2550) ได้จัดทำหนังสือ “คู่มือประเมินพัฒนาการเด็กระดับอนุบาล ชั้นปีที่ 1-3” ซึ่งได้เสนอลักษณะพัฒนาการด้านภาษาของเด็ก 3 ระดับอายุ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการทำความเข้าใจและจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กอนุบาลไว้ดังนี้

ตารางที่ 2.1 ลักษณะพัฒนาการทางภาษาของเด็กก่อนนุบาล

อายุ 3 - 4 ปี	อายุ 4 - 5 ปี	อายุ 5 - 6 ปี
1. เรียกชื่อส่วนต่างๆ ของร่างกาย และสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ใกล้ตัว เช่น เครื่องใช้ต่าง ๆ ได้	1. เรียกชื่อส่วนต่างๆ ของร่างกาย และสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ใกล้ตัว ที่อยู่ในชุมชนและสังคม เช่น ของใช้ สถานที่ บุคคล ต้นไม้ ผลไม้ ดอกไม้ และเรียกชื่อ วันสำคัญได้	1. เรียกชื่อและรู้จักสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ใกล้ตัว ที่อยู่ในชุมชน และสังคมเพิ่มมากขึ้น
2. ร้องเพลงสั้นๆ ได้	2. ร้องเพลงสั้นๆ และทำท่าทาง ประกอบเพลงได้	2. ร้องเพลง และทำท่าทางตาม เนื้อเพลงได้
3. แสดงท่าทางตามคำสั่งง่ายๆ ได้	3. แสดงท่าทางตามคำสั่งต่างๆ ได้	3. แสดงท่าทางตามคำสั่งต่าง ๆ ได้มากขึ้น
4. ปฏิบัติตามคำสั่งง่ายๆ ได้	4. ปฏิบัติตามคำสั่ง 2-3 คำสั่งได้	4. ปฏิบัติตามคำสั่งต่าง ๆ หรือ คำสั่งที่เป็นขั้นตอนต่อเนื่องได้
5. พูดให้สื่อความหมายได้	5. เล่าเรื่องที่กระทำหรือพบเห็นได้	5. เล่าเรื่องที่กระทำหรือพบเห็น ได้มากขึ้น
6. ใช้คำถาม อะไร ทำไม ไม่ได้	6. ใช้คำถาม อะไร ทำไม อย่างไร ทำอย่างไรได้	6. ตั้งคำถามเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ได้
7. ตอบคำถามง่ายๆ ได้	7. ตอบคำถาม อะไร ทำไม อย่างไรได้	7. ตอบคำถามเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ได้
8. สนทนาโต้ตอบด้วยประโยค สั้น ๆ ได้	8. สนทนาและแสดงความคิดเห็นอย่างง่าย ๆ ได้	8. สนทนาและแสดงความคิดเห็น ได้มากขึ้น
9. ใช้คำบุพบท เช่น บน ล่าง ฯลฯ	9. ใช้คำบุพบทมากขึ้น	9. เข้าใจและใช้คำบุพบทและ คำสันธานง่าย ๆ ได้ เช่น กับ แต่ และ ฯลฯ

จากตารางพัฒนาการทางภาษาของเด็กก่อนนุบาลมีการเรียนรู้คำศัพท์จากสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวไปหา สิ่งที่อยู่ไกลตัว โดยการเรียกชื่อสิ่งต่าง ๆ ปฏิบัติตามคำสั่ง ทำท่าเลียนแบบ เล่าเรื่องตามจินตนาการ

ท่องคำคล้องจองที่สอดคล้องกับเนื้อหา เพื่อเป็นการจำสิ่งต่าง ๆ ได้ง่ายขึ้น สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้เด็กมีการเรียนรู้คำศัพท์โดยไม่รู้ตัวและเด็กจะนำไปใช้ได้ดีและถูกต้องในระดับที่สูงขึ้น

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับคำคล้องจอง

ความหมายของคำคล้องจอง

คำคล้องจอง (Nursery Rhymes) หรือร้อยกรองสำหรับเด็กปฐมวัยนั้น ได้มีนักการศึกษาให้ความหมาย ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546 : 226) ให้ความหมายของคำคล้องจองว่า เป็นคำสัมผัสกันมีเสียงสระเดียวกันหรือถ้ามีตัวสะกดก็ต้องอยู่ในมาตราเดียวกัน

เครือรัตน์ เรืองแก้ว (2547 : 1) ให้ความหมายของคำคล้องจองว่า หมายถึง คำที่รับสัมผัสถูกต้องกัน ไม่ขัดกัน คล้องจองสัมผัสกันด้วยรูปสระ และตัวสะกด

สันต์ สุวพันธุ์พรกุล (ม.ป.ป. : 41) กล่าวว่า คำคล้องจอง คือ คำที่มีเสียงสระเดียวกัน และถ้ามีตัวสะกดจะต้องอยู่ในมาตราเดียวกัน คำคล้องจองในบทประพันธ์ร้อยกรอง เรียกว่า สัมผัส

สรุปได้ว่า คำคล้องจอง หมายถึง ร้อยกรอง หรือคำประพันธ์ต่าง ๆ เช่น โคลง กลอน กาพย์ ซึ่งใช้ถ้อยคำและเนื้อหาสาระง่าย ๆ มีเสียงสัมผัสสระ ง่ายต่อการออกเสียง และง่ายต่อการจดจำเหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็ก เมื่อเด็กได้ท่องประกอบท่าทาง หรือ ประกอบการเล่นนิ้วมือแล้ว เกิดความสนุกสนาน

ความสำคัญของคำคล้องจอง

การท่องคำคล้องจองสำหรับเด็กปฐมวัยนั้น ถือว่ามีความสำคัญ และมีความจำเป็นมากตามทฤษฎีการศึกษาได้กล่าวไว้ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540 : 33) กล่าวถึงประโยชน์และความสำคัญของคำคล้องจองไว้ดังนี้

1. ทำให้เด็กสนุกสนาน
2. ช่วยให้การใช้ภาษาดีขึ้น
3. เตรียมความพร้อมสู่การอ่าน
4. ฝึกคิด ฝึกจำ

จิระประภา บุญนิคย์ (ม.ป.ป. : 71) กล่าวถึงจุดมุ่งหมาย หรือความสำคัญในการสอนบทร้อยกรอง หรือคำคล้องจองให้แก่เด็กไว้ดังนี้

1. เพื่อสนองความต้องการทางธรรมชาติในเรื่องของจังหวะ เด็ก ๆ มีความสนใจมีความสุขที่ได้ทำเสียงหรือท่าทางให้เข้ากับจังหวะ หรือได้ฟังเสียงที่เป็นจังหวะ

2. เพื่อช่วยปกป้องและส่งเสริมพัฒนาการทางด้านจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก

3. เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้านภาษาของเด็ก ช่วยให้เด็กใช้ภาษาได้ดี ใช้ถ้อยคำที่ถูกต้อง ชัดเจน สามารถใช้ระดับเสียงแสดงออกซึ่งความรู้สึกได้ตรงความหมาย เช่น ประหลาดใจ ดีใจ กลัว ตกใจ เสียใจ ฯลฯ

4. เป็นทางหนึ่งที่จะช่วยฝึกฝนเด็กให้รู้จักสังเกต

5. เพิ่มพูนความรู้ในด้านต่าง ๆ ให้แก่เด็ก

6. ช่วยให้เด็กได้เรียนรู้คำศัพท์มากขึ้น

7. ช่วยให้ผู้ใหญ่และเด็กมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน

พูนพงษ์ งามเกษม (2548 : 65-68) กล่าวถึงความสำคัญของเพลงกล่อมเด็กหรือคำคล้องจองสำหรับเด็กไว้ดังนี้

1. ขับกล่อมให้เด็กนอนหลับเร็วและหลับสนิท

2. สร้างความบันเทิงใจ

3. ใช้เป็นเครื่องสื่อสารชาวบ้าน

4. ปลุกฝังคุณสมบัติความเป็นกุลบุตรกุลธิดา

5. ปกป้องรักษาปทัสถานของสังคม

6. การปกป้องสิทธิและหน้าที่อันพึงมีพึงได้โดยชอบธรรม

จินตนา ไบกาซุยี (2551 : 45-51) กล่าวถึงความสำคัญของร้อยกรองประกอบการเล่น หรือคำคล้องจองไว้ ดังนี้

1. เป็นบทเพลงสำหรับให้เด็กร้องเล่นเพื่อความสุขสนุกสนานเพลิดเพลินหรือร้องล้อเลียนกัน

2. เป็นการช่วยยั่วให้เด็กได้บริหารอวัยวะต่าง ๆ ให้แข็งแรง มีพลานามัยสมบูรณ์

3. เป็นการส่งเสริมให้เด็กรู้จักเล่นกันเป็นหมู่คณะ เป็นการฝึกเข้าสังคมไปในตัว

4. ช่วยส่งเสริมความจำ โดยเริ่มจากข้อความสั้น ๆ ง่าย ๆ และนับเป็นการให้การศึกษาแก่เด็กทางหนึ่งด้วย

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2546 : 461) กล่าวถึงความสำคัญของคำคล้องจองไว้ว่า วัตถุประสงค์ของกิจกรรมคำคล้องจอง มีดังนี้คือ

1. เพื่อให้เด็กมีความสุขสนุกสนาน จิตใจร่าเริงแจ่มใส

2. เพื่อพัฒนาด้านภาษาของเด็ก

3. เพื่อฝึกความจำให้แก่เด็ก

4. ฝึกการเคลื่อนไหวเป็นจังหวะคำคล้องจอง

พรรณเพ็ญ เครือไทย (2545 : 8) กล่าวว่า การท่องคำคล้องจองนั้นมีจุดประสงค์ดังนี้

1. เพื่อเตรียมเด็กให้สงบ (การเก็บเด็ก) เป็นเทคนิคที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย ดังนั้นถ้านำคำคล้องจองมา让孩子ท่องในช่วงกิจกรรม การพักท่าย การนำเข้าสู่บทเรียน ระหว่างดำเนินกิจกรรม และการสรุปบทเรียนหรือก่อนกลับบ้านนั้น มีความสำคัญมากทีเดียว ตามที่ พัชร เจตน์เจริญรักษ์ (2545 : 39) กล่าวว่า ครูสามารถใช้เทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบในช่วงใดของกิจกรรมก็ได้ ที่เห็นว่าเด็กไม่สนใจทำกิจกรรม เช่น ช่วงเริ่มต้น กิจกรรมหลัก หรือช่วงต่อระหว่างกิจกรรม การใช้เทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบ จึงเป็นเทคนิคที่ควรใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น การเชิดหุ่น การใช้ท่าทาง การร้องเพลง การท่องคำคล้องจอง การเล่านิทาน ฯลฯ ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับความต้องการ ความสามารถตามวัย และความพอใจของเด็กเป็นหลักเสมอ

2. เพื่อพัฒนาภาษา เพราะภาษาถือเป็นรากฐานที่สำคัญสำหรับการพัฒนาการด้านต่าง ๆ เช่น ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ของเด็กเริ่มตั้งแต่การฟัง ไปสู่การรับรู้ เกิดเป็นความจำ ความคิด ความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึกต่าง ๆ จะถ่ายทอดออกมาโดยผ่านภาษา การพูด (ศิริมาศ แก้วเจริญวงศ์, 2541 : 18) ถือเป็นการแสดงออกทางพัฒนาการทางภาษาด้านหนึ่ง แล้วพัฒนาไปสู่การเขียนและการอ่านต่อไป ซึ่งทั้งหมดนี้คือการพัฒนาทักษะทางภาษา ซึ่งสอดคล้องกับ บันลือ พลฤกษ์วัน (2545 : 22) ที่กล่าวว่า พัฒนาการทางภาษา หมายถึง ทักษะทางภาษาที่รวมเอาความเข้าใจ ความสามารถที่จะหาคำศัพท์ การออกเสียง สามารถที่จะผูกประโยคได้ ใช้ภาษาในการสื่อความหมายได้ ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การให้เด็กได้ท่องคำคล้องจองแล้วเด็กมีพัฒนาการทางภาษาเนื่องจากเด็กได้ฝึกการออกเสียง การเลียนเสียง ซ้ำ ๆ บ่อย ๆ เด็กจะเกิดความจำและเข้าใจ ความหมายคำศัพท์ และเนื้อหาในคำคล้องจองที่ท่องได้

3. เพื่อฝึกความจำ การท่องคำคล้องจองนั้น เด็กได้ฝึกความจำ ตามที่ กิลฟอร์ด (Guilford) ได้กล่าวถึงความหมายของการจำ (Memory) เป็นความสามารถทางสติปัญญาของมนุษย์ในการสะสมเรื่องราว หรือข่าวสาร และสามารถระลึกได้เมื่อเวลาผ่านไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540 : 106) ซึ่งสอดคล้องกับ พรทิพย์ ศิริสมบุญเวช (2543 : 131) ที่กล่าวว่า การท่องจำคือ กฎของการฝึกฝนและการกระทำซ้ำ (Law of practice) ที่ตรงกับทฤษฎีสัมพันธ์เชื่อมโยงของธอร์นไดค์ (Thorndike) ในกฎการเรียนรู้ ที่เป็นกฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise) หมายถึง การที่ผู้เรียนได้ฝึกหัดหรือกระทำซ้ำ ๆ บ่อย ๆ ย่อมจะทำให้เกิดความสมบูรณ์ถูกต้อง (อารี พันธมณี, ม.ป.ป. : 124) เช่นเดียวกันหากเด็กได้ท่องคำคล้องจองอย่างสม่ำเสมอ ก็ย่อมจะเกิดความจำและเป็นความเข้าใจในที่สุด

4. เพื่อทำให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน การท่องคำคล้องจองทำให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน มีอารมณ์และจิตใจที่ดี ดังที่ จินตนา ไบกาซูยี (2551 : 51) กล่าวว่า ร้อยกรองสำหรับเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นข้อความคล้องจองแบบคำกลอน แต่มีขนาดสั้น ให้เด็กร้องเล่นเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลินนั่นเอง ถ้ามีการท่องคำคล้องจองประกอบท่าทางและจังหวะ หรือท่องคำคล้องจองประกอบการเล่นนิ้วมือก็จะยิ่งเพิ่มความสนุกสนานให้กับเด็กมากขึ้น เด็กจะลืมเรื่องอื่น ๆ ไปชั่วขณะ เนื่องจากมีความเพลิดเพลินกับการได้ท่องคำคล้องจอง ทั้งนี้เด็กบางคนอาจมีจินตนาการคล้อยตามไปกับเนื้อหาในคำคล้องจองนั้นด้วย

5. เพื่อฝึกระเบียบวินัยและพร้อมที่จะทำกิจกรรมต่อไป การท่องคำคล้องจองเพื่อให้เด็กมีระเบียบวินัยกล่าวคือ ในขณะที่เด็กกำลังเล่นส่งเสียงดัง เมื่อได้ยินคำคล้องจองเด็กจะค่อย ๆ สงบลงและกลับมานั่งที่อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย ถ้าครูฝึกอย่างสม่ำเสมอเด็กจะปฏิบัติจนติดเป็นนิสัยซึ่งคำว่า “วินัย” (Discipline) ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2546 : 744) หมายถึง การอยู่ในระเบียบแบบแผนและข้อบังคับ และภิญโญ สาร (2546 : 402) ได้กล่าวถึง วินัย หมายถึง ระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ที่สถานศึกษากำหนดขึ้น เพื่อให้นักเรียนนักศึกษาได้ปฏิบัติตามนั่นเอง

ดังนั้นสรุปได้ว่า การท่องคำคล้องจองมีความสำคัญสำหรับเด็กปฐมวัยมาก เพราะทำให้เด็กได้มีพัฒนาการครบทุกด้าน เช่น ทางด้านร่างกาย เด็กได้เรียนรู้จังหวะ ท่าทาง และได้บริหารร่างกายให้แข็งแรง ทางด้านอารมณ์ - จิตใจ เด็กได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน ทางด้านสังคม เด็กได้ฝึกความมีระเบียบวินัย เรียนรู้ข้อตกลงกฎระเบียบภายในห้องเรียน และการยอมรับจากเพื่อน และทางด้านสติปัญญา เด็กได้ฝึกความจำ เข้าใจบทเรียนดียิ่งขึ้น และที่สำคัญเด็กมีพัฒนาการทางภาษามากขึ้นด้วย

ประเภทของคำคล้องจอง

สันต์ สุวทันพรกุล (ม.ป.ป. : 43) ได้จัดแบ่งประเภทของคำคล้องจองตามจำนวนของคำไว้ดังนี้

1. คำคล้องจองที่มี 2 คำ คือ กลุ่มคำที่มีคำกลุ่มละ 2 คำ และมีเสียงคล้องจองกันระหว่างกลุ่มโดยคำท้ายของกลุ่มคำหน้าสัมผัสกับคำแรกของกลุ่มคำหลังเรื่อยไป
2. คำคล้องจองที่มี 3 คำ คือ กลุ่มคำที่มีคำกลุ่มละ 3 คำ และมีเสียงคล้องจองกันระหว่างกลุ่ม โดยคำท้ายของกลุ่มคำหน้าสัมผัสกับคำที่ 1 หรือ 2 ของกลุ่มคำหลังเรื่อยไป
3. คำคล้องจองที่มี 4 คำ คือ กลุ่มคำที่มีคำกลุ่มละ 4 คำ และมีเสียงคล้องจองกันระหว่างกลุ่ม โดยคำท้ายของกลุ่มคำหน้าสัมผัสกับคำที่ 1 หรือ 2 ของกลุ่มคำหลังเรื่อยไป

สนิท สัตโยภาส (2547 : 56 - 60) กล่าวถึงประเภทของคำคล้องจองไว้ว่า คำคล้องจองประกอบด้วย บทกล่อมเด็ก บทเด็กเล่น และบทกลอน (Nursery Rhymes) ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. บทกล่อมเด็ก เป็นบทกลอนที่หลังไหลมาจากอารมณ์ โดยไม่ได้คิดตกแต่งให้มีความประณีตแต่อย่างใด เป็นการผูกคำให้สัมผัสคล้องจองกันไปเรื่อย ๆ ไม่มีลักษณะบังคับให้ลึกล้ำซับซ้อน นึกสิ่งใดได้ก็ว่าออกไปตามใจชอบ บทกล่อมเด็กเป็นคำคล้องจองที่บรรยายถึงความรักและความห่วงใยที่มารดาพึงมีต่อบุตรน้อย อย่างเหลือล้น จนต้องระบายออกมาเป็นถ้อยคำที่อ่อนหวานไพเราะจับใจ และใช้สรรพนามเรียกบุตรน้อยด้วยการแสดงความหวงเหวนอย่างที่สุด

2. บทปลอบเด็กและบทขู่เด็ก มักจะยกเอาชื่อสัตว์ต่าง ๆ ที่มีอยู่ใกล้ตัวเด็กมาแต่งเป็นคำคล้องจอง ในยามที่เด็กไม่ยอมนอนหลับง่าย ๆ มารดาก็จะขู่ด้วยความรักและความเอ็นดู

3. บทเด็กเล่น เด็กเล็ก ๆ รู้จักร้องรำทำเพลง และรู้จักสร้างคำหรือบทเด็กเล่นมาประกอบการเล่นของตน เป็นธรรมชาติของเด็กที่ชอบบทกลอนและดนตรี เด็กถูกสอนให้คุ้นเคยกับคำคล้องจองมาตั้งแต่ยังนอนเปล เด็กจึงชอบคำคล้องจองและรู้จักคิดถ้อยคำคล้องจองมาร้องเล่นกัน

บทเด็กเล่นนั้นมีแทบทุกเรื่องที่เป็นที่สนใจในชีวิตประจำวันของเด็กไทยในสมัยก่อน บทเด็กเล่น หรือบทกล่อมเด็กมีในทุกชาติทุกภาษา ตามที่ จินตนา ไบกาซูยี (2551 : 46) กล่าวว่า เพลงกล่อมเด็กนั้นมีทุกชาติทุกภาษาทั่วโลก กล่าวคือ เป็นของสากล ชาติทางยุโรปเรียกว่า Mother Goose ในอเมริกาเรียกว่า Lullaby ชนชาติเก่าแก่ เช่น อินเดียแดงหรือในประเทศแถบเอเชียใกล้ ๆ ไทย เช่น พม่า เขมร ลาว มอญ สำหรับของชาวยุโรปก็มี เช่น บทเด็กเล่นสำหรับเล่นนิ้วมือนิ้วเท้าของเด็ก ๆ โอลิเวอร์ โกลด์สมิธ (Oliver Goldsmith) ชาวอังกฤษ ได้สอนให้เด็ก ๆ ทุกคนที่เขารู้จักเล่นเกมนิ้วมือ (สนธิ สัตโยภาส, 2547 : 61) สำหรับประเทศไทยของเรานั้น เป็นชาติที่มีขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมที่งดงาม ประกอบกับภาษาไทยมีเสียงเป็นดนตรี และคนไทยมีนิสัยเจ้าบทเจ้ากลอนรักสนุก จึงมีเพลงเพลงกล่อมเด็กมาตั้งแต่สมัยโบราณแล้ว ซึ่งสอดคล้องกับ สุทธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ที่กล่าวว่า เพลงกล่อมเด็ก (Lullaby) เป็นคติชนวิทยา หรือคติชาวบ้าน (Folklore) แขนงหนึ่ง ซึ่งจัดอยู่ในประเภทที่ใช้ภาษาเป็นสื่อ (Verbal) มีการสืบทอดจากปากต่อปากสืบต่อกัน โดยไม่มีการจดเขียนเป็นลายลักษณ์ จึงเป็นพวกมุขปาฐะ (Oral Tradition) เพลงกล่อมเด็กมีลักษณะเป็นวัฒนธรรมพื้นบ้าน มีบทบาทหน้าที่ และเป็นเครื่องแสดงเอกลักษณ์ของชุมชนนั้น ๆ

นอกจากการแบ่งประเภทของคำคล้องจอง บทร้อยกรอง เพลงปลอบเด็ก เพลงกล่อมเด็ก และบทเด็กเล่นแล้วยังได้แบ่งประเภทของการนำไปใช้ตามสภาพสังคม และวัฒนธรรมที่ละเอียดออกไปอีกตามที่ ผอบ โปษะกฤษณะ (2554 : 91-97) ได้กล่าวถึงประเภทของบทร้อยกรองสำหรับเด็ก และเพลงกล่อมเด็กไว้ในรายงานการวิจัยเรื่อง “บทเพลงกล่อมเด็กและบทประกอบการเล่นของเด็กภาคกลาง 16 จังหวัด” ไว้ดังนี้

1. ประเภทที่แสดงความรักความผูกพันระหว่างแม่กับลูก
2. ประเภทที่แสดงความรักความหวงเหวน ทะนุถนอม

3. ประเภทที่แสดงความรักความเอ็นดูในลักษณะท่าทาง หน้าตาของเด็กส่วนใหญ่มักจะเอ็นดูเด็กที่มีสุขภาพสมบูรณ์ เจ้าเนื้อ ผิวอ่อนละมุน

4. ประเภทที่แสดงให้เห็นวิธีการเลี้ยงดูเด็กของพ่อแม่

สรุปได้ว่าการแบ่งประเภทคำคล้องจองนั้นสามารถจัดแบ่งได้หลากหลายประเภทไม่มีรูปแบบที่แน่นอนว่าจะจัดแบ่งตามประเภทของเนื้อหาหรือจัดแบ่งตามประเภทของรูปแบบกิจกรรมที่จัด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับครูที่จะนำไปใช้ได้เหมาะสม มากน้อยเพียงใด และมีการอธิบาย ความหมายของคำศัพท์ เนื้อหา ที่มีในคำคล้องจองที่ท่องเพื่อให้เด็กได้รู้จักและเข้าใจมากขึ้นด้วย

รูปแบบการจัดกิจกรรมท่องคำคล้องจอง

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2546 : 461) ได้แบ่งรูปแบบในการจัดกิจกรรมท่องคำคล้องจองออกเป็น 2 รูปแบบ คือ

1. คำคล้องจองประกอบการเล่นนิ้วมือ การเล่นนิ้วมือเป็นการแตงนิ้วท่าทางประกอบคำคล้องจองนั้น โดยมีวัตถุประสงค์ให้เด็กได้พัฒนากล้ามเนื้อมือควบคู่กันไปกับด้านภาษา การเล่นนิ้วมืออาจเล่นโดยขยับนิ้วต่าง ๆ แสดงบทบาท หรืออาจแตงตัวนิ้วให้เป็นตัวละครแล้วเล่นตามบทบาทก็ได้ นิ้วมือสามารถใช้เป็นสื่อประกอบการเรียนการสอนให้เด็กเกิดความสนุกสนาน และเพิ่มพูนทักษะต่าง ๆ ให้แก่เด็กได้ดี โดยเฉพาะในด้านภาษาเพราะการเล่นนิ้วมือส่วนใหญ่จะใช้ประกอบคำพูด คำคล้องจอง โดยครูสามารถใช้นิ้วมือได้ตลอดเวลา ขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ และเนื้อหาที่ต้องการสอนเด็กด้วย

2. คำคล้องจองประกอบท่าทาง การทำท่าทางประกอบคำคล้องจองมีวิธีการเสนอคล้ายกับการเคลื่อนไหวประกอบเพลง คือ ครูและเด็กพูดคำคล้องจองพร้อมกับทำท่าทางประกอบ

เกร์ธรัตน์ เรืองแก้ว (2547) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมท่องคำคล้องจองแบบมีความหมาย คือ การท่องคำคล้องจองประกอบท่าทาง โดยที่ครูอธิบายความหมายของคำศัพท์ เนื้อหา ที่มีในคำคล้องจอง และเปิดโอกาสให้เด็กได้ สนทนา ซักถาม และแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมที่เน้นให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงทางการพูดอย่างมีความหมาย ที่ประกอบด้วย การพูดคำศัพท์ การพูดเติมคำส่วนที่หายไป การพูดตอบคำถาม การพูดแต่งประโยค และการพูดแสดงความคิดเห็นได้ถูกต้องและเข้าใจความหมาย มีการจัดกิจกรรมในช่วงกิจกรรมยามเช้าและก่อนเที่ยง

ในการจัดประสบการณ์ตรงทางการพูดให้กับเด็กปฐมวัยนั้น มีรายละเอียดของการจัดกิจกรรมการพูด ดังต่อไปนี้

1. การพูดคำศัพท์ เด็กพูดคำศัพท์ใหม่ที่พบในคำคล้องจอง
2. การพูดเติมคำส่วนที่หายไป โดยครูพูดนำแล้วเว้นไว้ให้เด็กคิดแล้วพูดเติมส่วนที่หายไป ในคำคล้องจอง
3. การพูดตอบคำถาม เด็กสามารถตอบคำถามที่ครูถามจากเนื้อหาในคำคล้องจอง

4. การพูดแต่งประโยค เด็กสามารถพูดเป็นประโยคได้จากเนื้อหาในคำคล้องจองว่าใครทำอะไร
5. การพูดเล่าเรื่อง เด็กสามารถพูดเล่าเรื่องได้จากเนื้อหาในคำคล้องจองว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน
6. การพูดแสดงความคิดเห็น เด็กสามารถพูดแสดงความคิดเห็นได้จากเนื้อหาในคำคล้องจองว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร

ในการกำหนดคำศัพท์เพื่อให้สอดคล้องกับคำคล้องจองนั้น ควรคำนึงถึงพัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัยเป็นสำคัญ โดยอ้างอิงจากการศึกษาคำศัพท์พื้นฐานที่เด็กนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 รู้จักจากศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ พบว่ามีคำศัพท์จำนวน 252 คำศัพท์ ที่จะนำมาใช้ในการวิจัย

สรุปได้ว่ากิจกรรมท่องคำคล้องจองมีหลายแบบ เช่น แบบประกอบการเล่นนิ้วมีท่าทาง และแบบมีความหมาย สำหรับการท่องคำคล้องจองแบบมีความหมายควรประกอบไปด้วยการจัดให้มีกิจกรรมการพูดที่เริ่มต้นจากการพูดคำศัพท์ พัฒนาการพูดไปถึงการรู้จักและเข้าใจความหมายที่เด็กปฐมวัยสามารถเล่าเรื่องและแสดงความคิดเห็นได้ถูกต้องเหมาะสมตามวัย เด็กปฐมวัยมีโอกาที่จะได้ทำกิจกรรมจากคำคล้องจองที่หลากหลายและสัมพันธ์กันไปอย่างมีจุดหมาย รวมทั้งได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินไปด้วย ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ด้วยตนเองจากการปฏิบัติจริง และนำไปสู่การมีพัฒนาการพูดที่ถูกต้องเหมาะสมนั่นเอง

กระบวนการและขั้นตอนการจัดกิจกรรมท่องคำคล้องจองภาษาไทยประกอบคำศัพท์ภาษาอังกฤษ

ได้มีนักการศึกษากล่าวถึงกระบวนการและขั้นตอนการสอนคำคล้องจองไว้ ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540 : 34) กล่าวถึงทักษะวิธีสอนคำคล้องจองไว้ดังนี้

ภาพที่ 2.1 แสดงขั้นตอนการสอนท่องคำคล้องจอง

จากภาพที่ 2.1 สามารถอธิบายได้ว่าการจัดกิจกรรมท่องคำคล้องจองควร มีลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การพูดให้ฟัง คือ ครูพูดคำคล้องจองพร้อมกับอธิบายความหมายโดยใช้สื่อหรือท่าทางมาประกอบให้สอดคล้องกับเนื้อหาเพื่อให้เด็กเข้าใจและประทับใจมากขึ้น

2. การให้พูดตาม คือ ครูพูดคำคล้องจองที่ละวรรคแล้วให้เด็กพูดตาม เด็กและครูพูดคำคล้องจองพร้อมกันซ้ำอีก 2-3 ครั้ง

3. การให้พูดซ้ำ ๆ ครูทบทวนคำคล้องจอง แล้วให้เด็กพูดซ้ำอีก 2-3 ครั้ง

4. การพูดพร้อมกันโดยมีสื่อประกอบการพูดคำคล้องจอง คือ ครูและเด็กพูดคำคล้องจองประกอบการใช้สื่อหรือท่าทางประกอบพร้อม ๆ กัน 2 - 3 รอบ จนคล่องแล้วนำสื่อมาให้เด็กดู แล้วพูดตามครูอีก 2-3 ครั้ง และให้เด็กพูดเองซ้ำอีก 2-3 ครั้ง

5. บัตรภาพ บัตรคำ แผนภูมิ แผนภาพ คือ ครูนำสื่อดังกล่าวมาให้เด็กอ่านหรือท่องซ้ำ โดยเน้นการทบทวนหรือสรุปแล้วติดสื่อเหล่านั้นไว้บนป้ายนิเทศเพื่อให้เด็กได้ทบทวนและเตือนความจำ โดยเฉพาะคำศัพท์ใหม่ ๆ ที่สำคัญ

วิไลวรรณ เกื้อทาน (2553 : 100 - 101) กล่าวถึงวิธีจัดกิจกรรมการสอนคำคล้องจองตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ครูพูดคำคล้องจองให้เด็กฟัง พร้อมทั้งอธิบายความหมาย

2. ครูให้เด็กพูดตามที่ละวรรคจนจบบท แล้วครูจะบอกให้เด็กพูดซ้ำอีก 2 - 3 ครั้ง และพูดพร้อมครู

3. ขณะที่พูดคำคล้องจองครูต้องมีสีหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส พร้อมทั้งทำท่าทางประกอบไปด้วยให้เด็กดู

4. ให้เด็กทำท่าทางประกอบตามครูตามบทของคำคล้องจองแล้วจึงให้เด็กพูดคำคล้องจองและทำท่าทางประกอบด้วยตนเอง

5. ในการทำท่าทางประกอบครูควรทำให้เด็กดูเป็นตัวอย่างก่อนเพื่อให้เกิดความเข้าใจเมื่อเด็กเข้าใจแล้วครูอาจให้เด็กลองคิดทำประกอบเอง

6. ครูควรมีสีหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส จะช่วยให้เด็กมีความเพลิดเพลินในการพูดคำคล้องจองยิ่งขึ้น

สันต์ สุวทันพรกุล (ม.ป.ป : 8) กล่าวถึงลำดับการสอนคำคล้องจองไว้ ดังนี้

1. ครูกล่าวคำคล้องจองให้เด็กฟัง พร้อมทั้งอธิบายความหมาย

2. ให้เด็ก ๆ พูดตามที่ละวรรคจนจบบท แล้วให้เด็กพูดตามคำคล้องจองซ้ำอีก 2-3 ครั้ง เมื่อเด็กจำได้บ้างแล้วจึงให้พูดพร้อมกัน

3. ขณะที่พูดคำคล้องจอง ครูทำท่าทางประกอบไปด้วย ถ้าสามารถทำได้ ส่วนเด็ก ๆ จะทำท่าทางประกอบตามครู

4. ในการท่องคำคล้องจอง บางครั้งคำคล้องจองที่สนุกสนานและเด็กทำท่าประกอบตามได้ ก็เป็นวิธีการที่เร้าความสนใจของเด็กได้

จากการที่นักการศึกษาได้กล่าวถึง กระบวนการและขั้นตอนการสอนคำคล้องจอง จะเห็นได้ว่าการสอนเด็กปฐมวัยนั้น ครูจะต้องทำให้ลูกก่อนเสมอ เพื่อให้เด็กทำตามและเลียนแบบ เกิดเป็นความจำ เด็กมีโอกาสดูได้แสดงออกทั้งภาษา ท่าทาง ความรู้สึก และความคิดของเด็ก เช่น การได้ สนทนา ซักถาม และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมที่ทำ ซึ่งจะทำให้เด็กมีพัฒนาการทางภาษาที่ดี ตามมาด้วย สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะใช้กระบวนการและขั้นตอนการจัดกิจกรรมท่องคำคล้องจอง ดังที่กล่าวมาทั้งหมดโดยเฉพาะของสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาแห่งชาติ โดยสอดแทรกคำศัพท์ ภาษาอังกฤษที่เหมาะสมกับเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 40 คำ คำคล้องจองภาษาไทย จำนวน 8 บท ที่ ผู้วิจัยแต่งขึ้น เพื่อให้เด็กได้ซึมซับและมีทักษะด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน รวมทั้งการรู้ ความหมายของคำศัพท์ภาษาอังกฤษแต่ละคำด้วย โดยให้มีการเรียนรู้เป็นคำ ๆ ก่อนที่จะเรียนรู้ ส่วนปลีกย่อยอย่างเช่น พยัญชนะ สระ และหน่วยเสียง เป็นต้น การสอนวิธีนี้จึงเรียกว่า การสอนภาษา แบบองค์รวม (Whole language) หรือวิธีธรรมชาติ (Natural Method) ซึ่งถือว่าเด็กเริ่มเรียนรู้ภาษา จากการพูดเป็นคำ แล้วพัฒนาเป็นการพูดเป็นประโยคสั้นๆ และซับซ้อนขึ้น เมื่ออายุ 4 - 5 ขวบ จากนั้น จึงจะแยกแยะได้ว่าคำแต่ละคำประกอบด้วยพยัญชนะและสระอะไรบ้าง หรือประโยคประกอบด้วยคำ ต่าง ๆ ที่ทำหน้าที่อะไรบ้าง ดังในรายละเอียดปลีกย่อยเกี่ยวกับแนวคิด หลักการสอน และบทบาทของ ครูตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติดังต่อไปนี้

แนวคิดเกี่ยวกับการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

กู๊ดแมน (Goodman, 1986 : 26 อ้างถึงใน บังอร พานทอง, 2550) ซึ่งเป็นผู้นำทางความคิด คนสำคัญของการสอนภาษาแบบธรรมชาติ (Whole Language) กล่าวว่า ภาษาของมนุษย์เป็นตัวแทนของ ความคิดของผู้ใช้ภาษา บุคคลสามารถรวบรวมสัญลักษณ์อันได้แก่เสียงในภาษาพูด และอักษรในภาษาเขียน มาเป็นคำเพื่อใช้แทนสิ่งต่างๆ แทนความรู้สึกและความคิดใช้ภาษาโดยมีจุดประสงค์เพื่อการสื่อสาร นอกจากนี้ยังใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการคิดและในการรับรู้ การสอนภาษาธรรมชาติ มีวิธีการ ดังนี้

1. ภาษาที่ใช้ต้องมีความหมายสมบูรณ์ มีใจความครบถ้วน และเน้นความสำคัญของการพูด การอ่านและการเขียน การเรียนทักษะย่อยของภาษา เช่น การฝึกสะกดคำ การคัดลายมือจะทำ ต่อเมื่อเด็กต้องการเสริม และการเรียนทักษะย่อยนั้นสามารถช่วยให้เด็กสื่อความหมายได้สมบูรณ์ขึ้น เรียนจากสิ่งที่เป็นจริงและเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้เรียน

2. เนื้อหาในการเรียนภาษาสำหรับเด็ก คือ ประสบการณ์จริงที่เด็กจะได้ศึกษา กระบวนการใช้ภาษาอย่างมีจุดมุ่งหมายในสถานการณ์ที่หลากหลาย

3. การเรียนภาษาสามารถเรียนได้จากการใช้ภาษาในทุกรายวิชา โดยใช้ภาษาในสิ่งแวดล้อมทางภาษาที่มีความหมาย

4. การสอนภาษาต้องให้ความสำคัญแก่กิจกรรมที่เด็กริเริ่มขึ้นเอง ครูเป็นผู้สนับสนุนกิจกรรมนั้น นอกจากนี้ครูเป็นแบบอย่างในการใช้ภาษาพูดและภาษาเขียนในชีวิตประจำวัน

5. การสอนภาษาต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของการทำกิจกรรมภาษาร่วมกันระหว่างครูกับเด็ก โดยครูมองข้อผิดพลาดของเด็กกว่าเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้และสนับสนุนให้เด็กกล้าพูดกล้าทำ เพื่อจะได้เรียนรู้เพิ่มขึ้น

6. ผู้เรียนมีอำนาจในการตัดสินใจด้วยตนเองในการพิจารณาว่าจะใช้ภาษาเมื่อไร

พัชรี ผลโยธิน (2551 : 20) ได้กล่าวว่า แนวคิดของการสอนภาษาแบบธรรมชาติ (Whole Language) อยู่บนพื้นฐานความเชื่อที่ว่า

1. เด็กเรียนรู้ภาษาโดยธรรมชาติ ในสิ่งแวดล้อมที่เต็มไปด้วยสัญลักษณ์ เครื่องหมายต่าง ๆ ที่พ่อแม่ใช้สื่อความหมายกับเด็ก ทั้งนี้โดยธรรมชาติ เด็กกระตือรือร้นที่จะสำรวจเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวอยู่แล้ว และเด็กจะค้นพบภาษาในชีวิตจริงของเด็กด้วยตนเอง

2. ภาษาจะง่ายต่อการเรียนรู้ของเด็ก เมื่อเด็กใช้ภาษาอย่างมีความหมายกับตัวเอง สิ่งที่ต้องการเป็นสิ่งที่มีความหมายและเด็กจะเรียนได้ดี ถ้าสิ่งใดไม่ใช่สิ่งที่เด็กต้องการเด็กจะลืมได้

3. ครู Whole Language ต้องตระหนักถึงความแตกต่างของเด็ก เด็กแต่ละคนมีประสบการณ์เดิมที่ต่างกัน เด็กจะนำประสบการณ์ที่ได้รับไปผสมผสานกับประสบการณ์เดิมของเด็ก ครูควรให้โอกาสเด็กได้ค้นพบความรู้ด้วยตัวเด็กเอง

4. ภาษาเป็นสิ่งที่จำเป็น ครู Whole Language ไม่ควรเพิกเฉยต่อภาษาของเด็ก แต่ควรให้โอกาสเด็กได้พูด คิด แสดงออกด้วยตัวเด็กเอง ครูต้องเป็นแบบอย่างให้เด็กเห็น ส่งเสริมให้เด็กได้ใช้ประสบการณ์ที่มีอยู่ในแต่ละวัน และครูเป็นเพียงผู้นำให้เด็กได้ค้นพบภาษด้วยตนเอง

5. การอ่าน ควรให้โอกาสเด็กไปห้องสมุด ได้เลือกหนังสืออ่านด้วยตนเอง และให้เด็กได้มีเวลานั่งอ่านหนังสือเงียบๆ บ้าง ครูต้องพยายามทำให้การอ่านเป็นเรื่องสนุกและสร้างความรู้สึที่ดีต่อการอ่านให้เกิดขึ้นภายในตัวเด็ก

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542 : 31 - 36) ได้กล่าวถึงแก่นสำคัญของการศึกษาแบบ Whole Language ก็คือ การคิด ซึ่งเป็นหัวใจของระบบการจัดการศึกษา เราต้องการคนที่คิดเป็น ภาษามีมิติที่สำคัญ 4 มิติ คือ ภาษาพูด ก็มีการฟังกับการพูด ภาษาเขียนก็มีการอ่านกับการเขียน โดยมีความคิดเป็นศูนย์กลาง เพราะการใช้ภาษาของเด็กในรูปแบบต่างๆ ล้วนแล้วแต่มาจากความคิดทั้งสิ้น

วิธีคิดของแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ (Whole Language) เห็นว่ามีทั้งการฟัง พูด อ่าน เขียน จะต้องเป็นการเรียนรู้แบบลงมือกระทำ (Active) ไม่อาจแบ่งแยกจากกันได้ว่าอะไรคือการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้รับคำสั่ง (Passive) หรือการเรียนรู้แบบลงมือกระทำ (Active) เพราะต้องใช้ทุกมิติควบคู่กันไปในกระบวนการศึกษา ดังนั้นการพัฒนามนุษย์จึงควรเริ่มต้นด้วยการพัฒนาความคิดก่อน และภาษาเป็นหน่วยสำคัญ ในการช่วยให้คนเราคิดได้ต่อเนื่อง ด้วยลักษณะของภาษาและการใช้ภาษานั้นมีหลายรูปแบบและทักษะการฝึกภาษาในแต่ละด้านก็จะแตกต่างกัน ครูต้องเข้าใจให้ถูกต้อง และฝึกสังเกตวิเคราะห์ร่วมกัน โดยเฉพาะในเรื่องลำดับขั้นตอนพัฒนาการพฤติกรรมในการเรียนรู้

หลักการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

หลักการสอนภาษาแบบธรรมชาติที่มีประสิทธิภาพ จำเป็นจะต้องเข้าใจในพัฒนาการของเด็ก พัฒนาการทางภาษา การเรียนรู้ร่วมกัน (Cooperative Learning) และเข้าใจการฟัง พูด อ่าน เขียนของเด็กว่าจะเรียนรู้ไปได้พร้อมๆ กัน

พัชรี ผลโยธิน (2551 : 188 - 189) กล่าวถึงหลักการสอนภาษาธรรมชาติไว้ดังนี้

1. จัดสิ่งแวดล้อมที่เต็มไปด้วยภาษา
2. ให้เด็กมีโอกาสเล่นและปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ผู้ใหญ่ สื่ออุปกรณ์
3. เด็กได้รับประสบการณ์ตรง
4. มีแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษา
5. เด็กได้รับการยอมรับจากผู้ใหญ่และให้กำลังใจ
6. เด็กมีโอกาสได้เลือกเล่นและทำกิจกรรมที่ตนสนใจและชอบด้วยตนเอง
7. ให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่มีความหมายกับเด็ก รวมทั้งกิจกรรมและอุปกรณ์

นิศยา ประพุดกิจ (2542 : 40) กล่าวถึงหลักการสอนภาษาธรรมชาติไว้ดังนี้

1. การเรียนรู้จะเริ่มจากส่วนรวมไปหาส่วนย่อย (Whole to Part)
2. บทเรียนหรือเนื้อหาที่เรียนควรยึดตัวผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
3. เนื้อหาที่เรียนจะต้องมีความหมายและจุดหมายสำหรับเด็กในขณะนั้น
4. การเรียนรู้เกิดจากการที่เด็กได้เข้ากลุ่มที่มีปฏิสัมพันธ์กันอย่างมีความหมาย
5. จัดให้การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน อยู่ในบริบทเดียวกัน
6. เน้นการจัดสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยภาษาเขียนและเปิดโอกาสให้เด็กได้พูดและ

เขียน

7. สำหรับการเรียนภาษาที่สองทั้งภาษาพูดและภาษาเขียนสามารถเรียนรู้ได้พร้อมๆ กัน
8. ศักยภาพของผู้เรียนจะสูงขึ้นหากผู้เรียนมีความเชื่อมั่น

9. การอ่านในใจหรือการอ่านเงียบๆ ตามลำพัง (Silent Reading) ถือว่าเป็นหัวใจของแนวทางการสอนนี้ การอ่านช่วยสร้างแรงจูงใจ ก่อให้เกิดความสนใจในการอ่านเพิ่มพูนการอ่านให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ตลอดจนช่วยเสริมสร้างลักษณะนิสัยให้รักการอ่าน

บทบาทของครูตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

บุญบง ดันติวงศ์ (2546 : 20) ได้กล่าวถึงบทบาทของครู Whole Language ว่าควรปฏิบัติดังนี้

1. เป็นแบบอย่างของการอ่านเขียน โดยแสดงให้เห็นว่าครูเองก็สนุกสนานกับการอ่าน มีการนำหนังสือต่าง ๆ จากบ้านมาอ่านให้เด็กฟัง แสดงให้เห็นแบบอย่างของการเขียนที่สื่อความหมายในชีวิตจริง

2. ครูไม่ตำหนิเด็กเมื่อเด็กอ่าน เขียนผิด แต่ครูจะมองความผิดพลาดของเด็กว่าเป็นส่วนของกระบวนการเรียนรู้เด็กเองก็จะเรียนรู้ว่า คนเราสามารถเขียน อ่านผิดได้ แต่ถ้าได้พยายามต่อไป วันหนึ่งเด็กก็จะสามารถเขียนอ่านได้ถูกต้อง ซึ่งเด็กต้องใช้ความกล้าหาญที่จะค้นพบด้วยตนเอง ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของครูที่จะสนับสนุนให้เด็กกล้าพูด กล้าทำเพื่อจะได้เรียนรู้

3. ครูต้องให้โอกาสเด็กได้ปฏิสัมพันธ์กับเด็กด้วยกัน ให้เด็กมีโอกาสนอภิปรายในกลุ่มย่อยกับเด็กอื่น ห้องเรียนจะไม่เงียบเหมือนเดิม เด็กจะพูดคุย วางแผนในเรื่องที่จะทำ เด็กจะเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น

4. ครูต้องกระตุ้น ส่งเสริมให้เด็กนำประสบการณ์เดิมมาใช้

5. ครูต้องทำความเข้าใจในพัฒนาการทางการเรียนของเด็ก เพื่อจะได้เข้าใจเด็กที่ตนสอน

ภรณ์ คุรุรัตน์ (2542 : 1-4) กล่าวถึงการปรับบทบาทของครูว่า ครูต้องปรับบทบาทจากผู้สอนถ่ายทอดความรู้มาเป็นผู้อำนวยความสะดวก ช่วยเหลือ ชี้แนะ สนับสนุน เอาใจใส่ ให้เด็กได้เรียนรู้อย่างเป็นกระบวนการด้วยเทคนิคหรือยุทธศาสตร์การสอนที่เหมาะสมกับวัย ส่งเสริมผู้เรียนให้สร้างองค์ความรู้โดยเรียนจากประสบการณ์จริงและกิจกรรมต่างๆ ที่เด็กได้สัมผัส ปฏิบัติด้วยตนเอง ทั้งนี้ครูควรใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย ใช้แหล่งการเรียนรู้ที่นอกเหนือจากห้องเรียน โรงเรียนและหนังสือเรียนเพื่อให้เกิดความเหมาะสมสอดคล้องกับความแตกต่างของเด็กแต่ละกลุ่ม แต่ละคน ตลอดจนบริบททางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมซึ่งสิ่งที่ผู้สอนจะต้องเข้าใจให้ชัดเจนในเรื่องการนำแนวทฤษฎี แนวคิดของกลุ่มนักการศึกษาหรือนวัตกรรมไปใช้ คือ องค์ประกอบที่สัมพันธ์เชื่อมโยง 3 ประการ ประการที่หนึ่ง คือ ความเชื่อ (Belief) ในแนวคิดที่ผู้สอนสนใจศึกษาต้องการนำไปปฏิบัติ ประการที่สองความเข้าใจ ความรู้ในทฤษฎี (Theory) เพื่อใช้อธิบายเหตุผลในการปฏิบัติและสนับสนุนความเชื่อของตน ประการที่สาม ความสามารถในการปรับการสอนของตน (Practice) ด้วยความเชื่อมั่น จะเห็นได้ว่านวัตกรรมการสอนไม่ใช่เทคนิคการสอนที่เรียนได้โดยตรงจากการเลียนแบบผู้อื่นและ

ไม่ใช่แผนการสอนสำเร็จรูปที่เขียนไว้ให้ทุกคนนำไปใช้ได้เหมือนกัน แต่องค์ประกอบจะประสานสนับสนุนกัน และเกิดขึ้นต่อเนื่องเพื่อพัฒนาและแสวงหา (Inquiry) ความคิดและการปฏิบัติที่ชัดเจน และมีคุณภาพมากขึ้น

จากที่กล่าวมาทั้งหมดสรุปได้ว่า 1) กระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการทางภาษาแบบธรรมชาตินี้ เด็กจะได้เรียนรู้ภาษาจากชีวิตจริง จากสิ่งของจริงๆ รอบตัว จากหนังสือเรียนและภาษาที่ได้ยิน ได้ฟัง ได้พูด ได้เห็น รับรู้และเข้าใจได้ทั้งในลักษณะที่เกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมให้เป็นเงื่อนไขในการเรียนการสอนและในลักษณะที่เป็นธรรมชาติไม่มีการจัดสภาพการเรียนการสอนคือ การที่ได้สัมผัสอยู่ทุกวัน จนกระทั่งเด็กเกิดความมั่นใจ จึงเปล่งเสียงเพื่อสื่อสารให้ผู้อื่นรับรู้ เข้าใจความหมายที่ต้องการ เมื่อได้รับการตอบสนองก็เกิดความมั่นใจ กระบวนการพัฒนาความคิดจึงเกิดขึ้นตามลำดับภาษาก็จะเข้ามาช่วยความคิดและความคิดก็จะช่วยสร้างภาษาให้ก้าวหน้ามากขึ้นเจริญงอกงามควบคู่กันไปตามลำดับ จนกระทั่งพร้อมที่จะเขียนแบบผู้ใหญ่บ้าง 2) บทบาทของครูในการใช้ปัจจัยสำคัญตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติจะประสบความสำเร็จ เด็กเกิดการเรียนรู้ ได้ใช้ภาษาอย่างมีความหมายต่อชีวิตของเด็ก และเรียนรู้ด้วยความสุข หรือไม่นั้น ครูเป็นบุคคลสำคัญที่ต้องรักและเข้าใจพัฒนาการเด็กอย่างถ่องแท้ สามารถจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้เด็กกล้าในการแสดงออก และเอื้อต่อพัฒนาการเด็ก ครูควรศึกษาปัจจัยสำคัญประกอบการสอนภาษาเพื่อเป็นการพัฒนาภาษาของเด็กปฐมวัยให้สอดคล้องกับเป้าหมาย อันเป็นสิ่งสำคัญที่สามารถส่งเสริมให้เด็กมีความสามารถทางภาษาที่ดี โดยให้โอกาสเด็กได้แลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นร่วมกันกับบุคคลอื่นอย่างอิสระในการใช้ภาษาได้อย่างเต็มที่ จะส่งผลให้การสื่อความหมายของเด็กได้รับการพัฒนาขึ้นตามลำดับ

สำหรับการสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษด้วยวิธีการท่องคำคล้องจองภาษาไทยประกอบคำศัพท์ภาษาอังกฤษที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นวิธีสอนที่อยู่บนพื้นฐานการสอนภาษาแบบธรรมชาติ (Whole Language) เป็นการเรียนรู้ภาษาที่มีความหมายโดยมุ่งเน้นทั้งทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียนไปพร้อม ๆ กัน ไม่มีการแบ่งแยกย่อยเพื่อใช้ในการสื่อสาร เป็นวิธีการสอนโดยให้เด็กเกิดการเรียนรู้โดยไม่รู้ตัว เกิดการซึมซับ ได้เรียนรู้คำศัพท์ใหม่ๆ เพิ่มขึ้น ได้เข้าใจความหมายของคำศัพท์ชัดเจนจากภาพประกอบ ได้หลักการออกเสียงคำเสียงสูงเสียงต่ำ ได้ซึมซับลักษณะของตัวอักษร จากตัวอักษรในคำคล้องจอง ได้เห็นวิธีการเรียงประโยคพัฒนาไปสู่ทักษะการเขียน และการสอนวิธีนี้ยังเป็นการเรียนรู้ที่มีความสุข สนุกสนานและทำให้เด็กสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อชีวิตจริงของเด็ก

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

จุฑา สุขใส (2545) ได้ทำการศึกษาผลของการจัดกิจกรรมท่องคำคล้องจองแบบมีความหมาย ที่มีต่อการพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 30 คน ที่มีความสามารถทางการพูดที่มีคะแนน 15 อันดับสุดท้ายของสองห้องเรียน โดยมีระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 20 นาที ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมท่องคำคล้องจองแบบมีความหมายมีความก้าวหน้าของพัฒนาการทางการพูดเปลี่ยนแปลงไปในทางที่สูงขึ้น

ปานใจ จารุณิช (2548) ได้ทำการวิจัยเชิงทดลองเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมทางการพูดของเด็กปฐมวัยก่อนวัยเรียนก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมคำคล้องจองและเพื่อศึกษาพฤติกรรมทางการพูดของเด็กปฐมวัยด้านทักษะทางการพูด ด้านการเข้าใจความหมาย และด้านการใช้ภาษาพูด เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการหลังจากได้รับการจัดกิจกรรมคำคล้องจอง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 15 คน ซึ่งได้จากการสุ่มอย่างง่าย ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 30 นาที ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมคำคล้องจองมีพฤติกรรมทางการพูดหลังจากการจัดกิจกรรมสูงขึ้นกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมคำคล้องจองมีพฤติกรรมการพูด ด้านทักษะทางการพูด ด้านการเข้าใจความหมายและด้านการใช้ภาษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คณิตศร ตรีผล (2550 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการใช้คำคล้องจองเพื่อพัฒนาความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า การใช้คำคล้องจองมีผลให้ความสามารถทางการพูดแสดงความต้องการ พูดแสดงความคิดเห็น พูดเล่าเรื่องราว พูดตั้งคำถามของเด็กปฐมวัยสูงขึ้นจากการใช้วิธี วัดคะแนนเพิ่มสัมพัทธ์ และความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการใช้คำคล้องจองหลังการทดลอง สูงกว่าก่อนได้รับการทดลอง

ฉลาธิป เจริญทอง (2550 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลการเรียนรู้ด้านคำศัพท์ ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนด้วยวิธีการเล่นิทานประกอบภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาผลการเรียนรู้ด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนด้วยวิธีการเล่นิทานประกอบภาพก่อนและหลังการทดลอง 2) ศึกษาผลการเรียนรู้ด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนด้วยวิธีการสอนแบบปกติก่อน

และหลังการทดลอง 3) เปรียบเทียบผลการเรียนรู้ด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนด้วยวิธีการเล่นิทานประกอบภาพกับที่ได้รับการสอนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ หลังการทดลอง และ 4) เปรียบเทียบพฤติกรรมการเรียนรู้ด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนด้วยวิธีการเล่นิทานประกอบภาพกับที่ได้รับการสอนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการเรียนรู้ด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษของกลุ่มทดลอง หลังได้รับการสอนด้วยวิธีการเล่นิทานประกอบภาพ สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 2) ผลการเรียนรู้ด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษของกลุ่มควบคุม หลังได้รับการสอนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 3) ผลการเรียนรู้ด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษของกลุ่มทดลองหลังได้รับการสอนด้วยวิธีการเล่นิทานประกอบภาพ กับกลุ่มควบคุมหลังได้รับการสอนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ ไม่แตกต่างกันและ 4) พฤติกรรมการเรียนรู้ด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษของกลุ่มทดลองหลังได้รับการสอนด้วยวิธีการเล่นิทานประกอบภาพ กับกลุ่มควบคุมหลังได้รับการสอนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ แตกต่างกันในด้านความกระตือรือร้น ความตั้งใจเรียน การซักถาม การตอบคำถาม และความสนุกสนานร่าเริงในการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ฉันทพร จรเจริญ (2551 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสามารถในการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยที่ใช้คำคล้องจองประกอบภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชาย-หญิงอายุระหว่าง 3 - 4 ปี ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนอนุบาลสุราษฎร์ธานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร จำนวน 15 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย และดำเนินการจัดกิจกรรมให้เด็กใช้คำคล้องจองประกอบภาพ เป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 15 นาที รวมทั้งสิ้น 24 ครั้ง ผลการวิจัยพบว่า หลังการใช้คำคล้องจองประกอบภาพ ความสามารถในการฟังโดยรวมมีผลต่างเฉลี่ยเท่ากับ 7.86 คะแนน และรายด้าน ปรากฏว่า ด้านการจำแนกเสียงมีผลเฉลี่ยสูงขึ้นเท่ากับ 2.13 คะแนน ด้านการฟังเรื่องราวมีผลเฉลี่ยสูงขึ้นเท่ากับ 2.93 คะแนน และด้านการปฏิบัติตามคำสั่งมีผลเฉลี่ยสูงขึ้นเท่ากับ 2.80 คะแนน ซึ่ง ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยสูงขึ้นจากก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .01$ ส่วนความสามารถด้านการพูดโดยรวมมีผลต่างเฉลี่ยเท่ากับ 6.93 คะแนน และรายด้านปรากฏว่า ด้านการพูดคำศัพท์มีผลเฉลี่ยสูงขึ้นเท่ากับ 2.06 คะแนน ด้านการพูดแต่งประโยคปากเปล่า มีผลเฉลี่ยสูงขึ้นเท่ากับ 2.33 คะแนน และด้านการพูดสื่อสารมีผลเฉลี่ยสูงขึ้นเท่ากับ 2.53 คะแนน ซึ่งรายด้านทุกด้านสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .01$ แสดงว่า การใช้คำคล้องจองประกอบภาพสามารถส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีความสามารถในการฟังโดยรวมและรายด้านทุกด้าน รวมทั้งความสามารถด้านการพูดโดยรวมและรายด้านทุกด้านสูงขึ้นจากก่อนการทดลองอย่างชัดเจน

บุญเชิด ชำนิศาสตร์ (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการจัดประสบการณ์โดยใช้คำคล้องจองที่มีต่อความสามารถทางการพูด การใช้ภาษาและทักษะการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้คำคล้องจองก่อนและหลังการทดลอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง คือนักเรียนอนุบาลชั้นปีที่ 2 ชาย-หญิง อายุ 5-6 ปี จำนวน 15 คน ของโรงเรียนบ้านไร่ โคก (อินทร์ประชาสรรค์) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้คำคล้องจองและแบบทดสอบความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย ด้านการใช้ภาษาและด้านทักษะการพูด ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้คำคล้องจองก่อนและหลังการทดลอง มีความสามารถในการพูดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสามารถทางด้านการใช้ภาษาและด้านทักษะการพูดหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

ศรัณย์ธรรณ วรสารนันท์ (2555 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเล่านิทานไม่จบเรื่องที่มีต่อทักษะการพูดของเด็กปฐมวัยชั้นปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เด็กปฐมวัยชั้นปีที่ 3 อายุระหว่าง 5-6 ขวบ จำนวน 30 คน แยกออกเป็นเพศชาย 18 คน เพศหญิง 12 คน ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ซึ่งได้จากการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ กิจกรรมการเล่านิทานไม่จบเรื่อง สำหรับเด็กปฐมวัยชั้นปีที่ 3 จำนวน 24 กิจกรรม สำหรับการทดลอง 5 สัปดาห์และแบบสังเกตทักษะการพูดของเด็กปฐมวัยชั้นปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า 1) ทักษะการพูดโดยรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านทักษะการใช้ภาษา ลักษณะการพูด การพูดอย่างสร้างสรรค์ และทักษะการฟังของเด็กปฐมวัยชั้นปีที่ 3 หลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานไม่จบเรื่อง สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) เด็กปฐมวัยชั้นปีที่ 3 เพศชายและเพศหญิงที่ได้รับการฝึกโดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานไม่จบเรื่องที่มีผลต่อทักษะการพูดหลังการทดลองมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 โดยเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการพูดสูงกว่าเพศชาย

งานวิจัยต่างประเทศ

อาร์มสตรอง (Armstrong, 1960 อ้างถึงใน ฉลาธิป เจริญทอง, 2550) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเรียนรู้คำศัพท์ที่เด็กรู้จักฟังและการอ่านโดยศึกษาเด็กอายุ 3-6 ปี ผลปรากฏว่า เด็กที่มีอายุตั้งแต่ 10 ปี ลงมา รู้จักการใช้คำศัพท์ที่ได้จากการฟังมากกว่าการอ่าน และเมื่ออายุเพิ่มขึ้นจำนวนคำศัพท์ที่แตกต่างกันจะลดลงอย่างรวดเร็ว

คุลเลตตา (Culatta, 1983 : อ้างถึงใน ฉลาธิป เจริญทอง, 2550) ได้ทำการศึกษาการเล่าเรื่องซ้ำของเด็กวัยอนุบาลจำนวน 199 คน เพื่อวัดการสื่อความหมายทางภาษาของเด็กวัยอนุบาล ผลการวิจัยพบว่า การเล่าเรื่องซ้ำสามารถยืนยันความสามารถทางการสื่อความหมายทางภาษาของเด็กได้อย่างเที่ยงตรงกว่าเครื่องมือชนิดอื่นใด

ซิมสัน (Simson, 1988 : อ้างถึงใน ฌลาธิป เจริญทอง, 2550) ได้ทำการศึกษาลักษณะภาษาพูดของเด็กอนุบาล อายุ 4 ปี ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นแบบเล่าเรื่องซ้ำ ผลการวิจัยพบว่า การเล่าเรื่องซ้ำช่วยส่งเสริมความสามารถทางด้านการสื่อสารมากขึ้น กล่าวคือ ช่วยให้เด็กพัฒนาความสามารถในการถ่ายทอดภาษาให้ชัดเจนละเอียดลออ ครอบคลุมความหมายที่ต้องการสื่อสารให้ผู้อื่นได้รับรู้และเข้าใจ ซึ่งความสามารถนี้วัดได้เป็นจำนวนคำต่อประโยค (Length of a T-Unit) ไม่ได้วัดที่ปริมาณคำพูด

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปได้ว่าการท่องคำคล้องจอง และการเล่นิทานซ้ำ ๆ ในเรื่องนั้น นอกจากจะช่วยพัฒนาความสามารถด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน และการเรียนรู้คำศัพท์เพิ่มมากขึ้นแล้ว ยังสร้างความกระตือรือร้น ความตั้งใจเรียน และความสนุกสนานร่าเริงในการเรียนของเด็กปฐมวัยด้วย